

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a noua extinsă)

15 noiembrie 2018*

„Ajutoare de stat – Dispoziții privind impozitul pe profit care permit întreprinderilor cu domiciliul fiscal în Spania să amortizeze fondul comercial care rezultă din achiziționarea unor titluri de participare în societăți cu domiciliul fiscal în străinătate – Decizie prin care ajutorul este declarat incompatibil cu piața internă și prin care se dispune recuperarea sa – Noțiunea de ajutor de stat – Caracter selectiv – Sistem de referință – Derogare – Diferență de tratament – Justificarea diferenței de tratament – Întreprinderi beneficiare ale măsurii – Încredere legitimă”

În cauza T-219/10 RENV,

World Duty Free Group, SA, fostă Autogrill España, SA, cu sediul în Madrid (Spania), reprezentată de J. Buendía Sierra, de E. Abad Valdenebro, de R. Calvo Salinero și de A. Lamadrid de Pablo, avocați,

reclamantă,

susținută de

Republica Federală Germania, reprezentată de T. Henze, în calitate de agent,

de

Irlanda, reprezentată inițial de G. Hodge și de E. Creedon, ulterior de G. Hodge și de D. Browne, în calitate de agenți, asistate de B. Doherty Barry și de A. Goodman, barristers,

și de

Regatul Spaniei, reprezentat de M. Sampol Pucurull, în calitate de agent,

interveniente,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de R. Lyal, de B. Stromsky, de C. Urraca Caviedes și de P. Němečková, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE, prin care se urmărește anularea articolului 1 alineatul (1) din Decizia 2011/5/CE a Comisiei din 28 octombrie 2009 privind amortizarea fiscală a fondului comercial financiar în cazul achiziționării unor titluri de participare străine C 45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) pusă în aplicare de Spania (JO 2011, L 7, p. 48) și, cu titlu subsidiar, a articolului 4 din această decizie,

* Limba de procedură: spaniola.

TRIBUNALUL (Camera a noua extinsă),

compus din domnii S. Gervasoni (raportor), președinte, L. Madise, R. da Silva Passos și doamna K. Kowalik-Bańczyk și domnul C. Mac Eochaidh, judecători,

grefier: doamna X. Lopez Bancalari, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 31 ianuarie 2018,

pronunță prezenta

Hotărâre

I. Istoricul cauzei

- 1 La 10 octombrie 2007, în urma mai multor întrebări scrise adresate acestuia în anii 2005 și 2006 de anumiți membri ai Parlamentului European, precum și în urma unei plângeri din partea unui operator privat care i-a fost adresată în anul 2007, Comisia Comunităților Europene a decis să inițieze o procedură oficială de investigare, prevăzută la articolul 108 alineatul (2) TFUE, în raport cu prevederile articolului 12 alineatul 5, introdus în Ley del Impuesto sobre Sociedades (Legea spaniolă privind impozitul pe profit) prin Ley 24/2001, de Medidas Fiscales, Administrativas y del Orden Social (Legea 24/2001 de adoptare a unor măsuri fiscale, administrative și de ordin social) din 27 decembrie 2001 (BOE nr. 313 din 31 decembrie 2001, p. 50493), și preluat prin Real Decreto Legislativo 4/2004, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Impuesto sobre Sociedades (Decretul legislativ regal 4/2004 de aprobare a textului modificat al Legii privind impozitul pe profit) din 5 martie 2004 (BOE nr. 61, din 11 martie 2004, p. 10951, denumite în continuare „măsura în litigiu” sau „schema în litigiu”).
- 2 Măsura în litigiu prevede că, în cazul achiziționării de către o întreprindere impozabilă în Spania a unor titluri de participare într-o „societate străină”, dacă această achiziționare este de cel puțin 5 % și participația în cauză este deținută neîntrerupt timp de cel puțin un an, fondul comercial financiar (a se vedea punctele 67 și 69 de mai jos) care provine din această achiziționare de titluri de participare poate fi dedus, cu titlu de amortizare, din baza de calcul a impozitului pe profit pe care îl datorează întreprinderea. Măsura în litigiu precizează că, pentru a fi calificată drept „societate străină”, o societate trebuie să fie supusă unui impozit identic celui aplicabil în Spania și venitul său trebuie să provină în principal din activități comerciale desfășurate în străinătate.
- 3 Prin scrisoarea din 5 decembrie 2007, Comisia a primit observațiile Regatului Spaniei cu privire la decizia de deschidere a procedurii oficiale de investigare (denumită în continuare „decizia de inițiere”). Între 18 ianuarie și 16 iunie 2008, Comisia a primit de asemenea observațiile din partea a 32 de terți interesați. Prin scrisorile din 30 iunie 2008 și din 22 aprilie 2009, Regatul Spaniei a prezentat comentarii cu privire la observațiile terților interesați.
- 4 La 18 februarie 2008, la 12 mai și la 8 iunie 2009, au fost organizate de către Comisie reuniuni tehnice cu autoritățile spaniole. Alte reuniuni tehnice au fost organizate și cu unii dintre cei 32 de terți interesați.
- 5 Prin scrisoarea din 14 iulie 2008 și prin e-mailul din 16 iunie 2009, Regatul Spaniei a prezentat Comisiei informații suplimentare.

- 6 Comisia a finalizat procedura, în ceea ce privește titlurile de participare achiziționate în cadrul Uniunii Europene, prin Decizia 2011/5/CE din 28 octombrie 2009 privind amortizarea fiscală a fondului comercial financiar în cazul achiziționării unor titluri de participare străine C 45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) pusă în aplicare de Spania (JO 2011, L 7, p. 48, denumită în continuare „decizia atacată”).
- 7 Comisia a declarat incompatibilă cu piața internă schema în litigiu, care consta într-un avantaj fiscal ce permitea societăților spaniole să amortizeze fondul comercial care rezultă din achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente atunci când aceasta se aplica achizițiilor în societăți stabilite în cadrul Uniunii [articolul 1 alineatul (1) din decizia atacată]. Articolul 4 din decizia atacată prevede, între altele, recuperarea de către Regatul Spaniei a ajutoarelor acordate.
- 8 Cu toate acestea, Comisia a menținut deschisă procedura în ceea ce privește achiziționările unor titluri de participare realizate în afara Uniunii, întrucât autoritățile spaniole s-au angajat să furnizeze elemente suplimentare referitoare la obstacolele în calea fuziunilor transfrontaliere existente în afara Uniunii menționate de ea.
- 9 Regatul Spaniei a comunicat Comisiei la 12, la 16 și la 20 noiembrie 2009, precum și la 3 ianuarie 2010 informații referitoare la investițiile directe realizate de societăți spaniole în afara Uniunii. De asemenea, Comisia a primit observații din partea mai multor terți interesați.
- 10 La 27 noiembrie 2009, precum și la 16 și la 29 iunie 2010, au avut loc reuniuni tehnice între Comisie și autoritățile spaniole.
- 11 La 12 ianuarie 2011, Comisia a adoptat Decizia 2011/282/UE privind amortizarea fiscală a fondului comercial financiar în cazul achiziționării unor titluri de participare străine C 45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) pusă în aplicare de Spania (JO 2011, L 135, p. 1, denumită în continuare „Decizia din 12 ianuarie 2011”), prin care se declară incompatibilă cu piața internă schema în litigiu atunci când se aplică în privința achiziționării unor titluri de participare în întreprinderi stabilite în afara Uniunii.

II. Procedura și concluziile părților

- 12 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 14 mai 2010, reclamanta, World Duty Free Group SA, a introdus o acțiune având ca obiect anularea deciziei atacate.
- 13 Prin Hotărârea din 7 noiembrie 2014, Autogrill España/Comisia (T-219/10, EU:T:2014:939), Tribunalul a admis aceste concluzii, întemeindu-se pe faptul că Comisia aplicase în mod eronat condiția privind caracterul selectiv prevăzută la articolul 107 alineatul (1) TFUE.
- 14 Pe de altă parte, Decizia din 12 ianuarie 2011 a fost de asemenea anulată de Tribunal prin Hotărârea din 7 noiembrie 2014, Banco Santander și Santusa/Comisia (T-399/11, EU:T:2014:938).
- 15 Prin cererea introductivă depusă la grefa Curții la 19 ianuarie 2015, Comisia a formulat recurs împotriva Hotărârii din 7 noiembrie 2014, Autogrill España/Comisia (T-219/10, EU:T:2014:939). Acest recurs, care a fost înregistrat cu numărul C-20/15 P, a fost conexat cu recursul, înregistrat cu numărul C-21/15 P, pe care Comisia îl formulase împotriva Hotărârii din 7 noiembrie 2014, Banco Santander și Santusa/Comisia (T-399/11, EU:T:2014:938).
- 16 Reclamanta, susținută de Republica Federală Germania, de Irlanda și de Regatul Spaniei, a solicitat respingerea recursului.
- 17 Prin Hotărârea din 21 decembrie 2016, Comisia/World Duty Free Group și alții (C-20/15 P și C-21/15 P, denumită în continuare „Hotărârea World Duty Free”, EU:C:2016:981), Curtea a anulat Hotărârea din 7 noiembrie 2014, Autogrill España/Comisia (T-219/10, EU:T:2014:939), a trimis cauza

spre rejudecare Tribunalului și a dispus soluționarea în parte a cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul. De asemenea, Curtea a anulat Hotărârea din 7 noiembrie 2014, Banco Santander și Santusa/Comisia (T-399/11, EU:T:2014:938).

- 18 În conformitate cu articolul 217 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, părțile principale au depus observații scrise la 2 martie 2017, iar Regatul Spaniei la 3 martie 2017.
- 19 În conformitate cu articolul 217 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, părțile principale și Regatul Spaniei au depus memorii complementare de observații scrise la 24 aprilie 2017.
- 20 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul a decis deschiderea fazei orale a procedurii.
- 21 Prin decizia președintelui Camerei a noua extinse a Tribunalului din 8 decembrie 2017, după ascultarea părților, prezenta cauză și cauza T-399/11 RENV, Banco Santander și Santusa/Comisia, au fost conexe pentru buna desfășurare a fazei orale a procedurii, în conformitate cu articolul 68 din Regulamentul de procedură.
- 22 Pledoariile părților au fost ascultate în ședința din 31 ianuarie 2018.
- 23 Reclamanta solicită Tribunalului:
 - anularea articolului 1 alineatul (1) din decizia atacată, în măsura în care declară că schema în litigiu cuprinde elemente de ajutor de stat;
 - cu titlu subsidiar, anularea articolului 1 alineatul (1) din decizia atacată, în măsura în care declară că schema în litigiu cuprinde elemente de ajutor de stat atunci când se aplică în privința achiziționării unor titluri de participare care implică o preluare a controlului;
 - cu titlu subsidiar, anularea articolului 4 din decizia atacată, în măsura în care prevede recuperarea ajutoarelor pentru operațiunile realizate anterior publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* a deciziei atacate;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.
- 24 Comisia solicită Tribunalului:
 - respingerea acțiunii ca inadmisibilă sau, în caz contrar, constatarea faptului că nu mai este necesar să se pronunțe asupra fondului cauzei;
 - în caz contrar, respingerea acțiunii ca nefondată;
 - obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.
- 25 Reclamanta solicită de asemenea Tribunalului adoptarea unor măsuri de organizare a procedurii în scopul de a obține comunicarea unor documente din partea Comisiei.
- 26 Regatul Spaniei solicită Tribunalului:
 - admiterea acțiunii în anulare;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

III. În drept

- 27 Comisia susține că prezenta acțiune este inadmisibilă, întrucât reclamanta nu ar fi vizată de măsura în litigiu. Cu titlu subsidiar, aceasta susține că reclamanta ar fi, în prezent, lipsită de interesul de a exercita acțiunea.
- 28 Reclamanta susține că acțiunea sa este admisibilă.
- 29 Or, este necesar să se amintească faptul că instanța Uniunii are dreptul să aprecieze, în funcție de circumstanțele fiecărei cauze, dacă o bună administrare a justiției justifică respingerea pe fond a acțiunii, fără a se pronunța în prealabil cu privire la admisibilitatea sa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2002, Consiliul/Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, punctul 52).
- 30 În speță, este justificată examinarea pe fond a acțiunii și, dacă este cazul, nepronunțarea cu privire la calitatea procesuală activă a reclamantei, precum și cu privire la interesul său de a exercita acțiunea.
- 31 În această privință, reclamanta invocă trei motive în susținerea acțiunii, primul, întemeiat pe lipsa caracterului selectiv al măsurii în litigiu, al doilea, întemeiat pe o eroare în identificarea beneficiarului măsurii în litigiu și, al treilea, întemeiat pe o încălcare a principiului protecției încrederii legitime.

A. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe lipsa caracterului selectiv al măsurii în litigiu

1. Argumentele părților

- 32 În cadrul primului motiv, reclamanta invocă trei critici, prima, întemeiată pe lipsa caracterului selectiv *prima facie* al măsurii în litigiu, a doua, întemeiată pe o eroare în identificarea sistemului de referință (sau a cadrului de referință ori a regimului comun sau normal) și a treia, întemeiată pe caracterul justificat al măsurii în litigiu în raport cu natura și cu economia sistemului din care face parte.
- 33 Trebuie să se precizeze, în ceea ce privește primele două critici, că reclamanta arată că în cerere prezintă o argumentație globală care se poate aplica acestor două critici.
- 34 În cadrul primei critici, reclamanta susține în esență că schema în litigiu nu prezintă caracter selectiv în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, întrucât beneficiul pe care îl prevede este accesibil oricărui întreprinderi. Reclamanta arată că selectivitatea reținută în decizia atacată se întemeiază pe un raționament circular și tautologic conform căruia doar întreprinderile care beneficiază de măsura în litigiu pot beneficia de aceasta.
- 35 Reclamanta se întemeiază de asemenea pe existența unor date statistice care ar permite să se susțină că de măsura în litigiu au putut beneficia întreprinderi de diferite dimensiuni, care își desfășoară activitatea în diferite sectoare, și pe o incoerență a Comisiei în raport cu propria practică.
- 36 În sfârșit, reclamanta susține că decizia atacată nu este motivată în suficientă măsură în această privință.
- 37 În cadrul celei de a doua critici, reclamanta susține că, deși întreprinderile spaniole pot să efectueze, fără dificultăți, o combinație cu societăți rezidente, ceea ce le permite în acest caz să beneficieze de amortizarea fondului comercial, acestea se confruntă cu dificultăți care le împiedică să realizeze o combinație și, prin urmare, să beneficieze de această amortizare pentru operațiunile care privesc societățile nerezidente. În funcție de tipul operațiunilor în cauză, întreprinderile s-ar afla, așadar, în situații de drept și de fapt diferite. Prin urmare, nu ar fi posibil să se considere că măsura în litigiu, care se aplică doar în privința achiziționării unor titluri de participare în societăți nerezidente,

introduce o derogare de la un regim fiscal comun sau normal, cu alte cuvinte o diferențiere între operațiuni care se află, în raport cu obiectivul urmărit de acest regim, într-o situație de fapt și de drept comparabilă.

- 38 Reclamanta invocă în această privință o serie de hotărâri ale Curții.
- 39 În cadrul celei de a treia critici, reclamanta susține că derogarea care ar fi introdusă prin măsura în litigiu este justificată de logica sistemului fiscal spaniol. Astfel, măsura în litigiu ar permite să se asigure o neutralitate fiscală între operațiunile de achiziționare a unor titluri de participare în societăți rezidente și operațiunile de achiziționare a unor titluri de participare în societăți nerezidente.
- 40 În această privință, reclamanta susține că există obstacole în calea combinărilor transfrontaliere chiar și în cadrul Uniunii. Circumstanța, presupunând că este stabilită, că asemenea obstacole constituie încălcări ale dreptului Uniunii nu permite însă, în opinia acesteia, să se concluzioneze în sensul lipsei obstacolelor. În plus, nu toate obstacolele ar constitui încălcări. Chiar presupunând că obstacolele în cauză ar fi dispărut, existența lor în momentul adoptării măsurii în litigiu ar trebui să determine Comisia să o califice drept ajutor existent.
- 41 Potrivit reclamantei, decizia atacată este afectată de un viciu de motivare constând în faptul că Comisia nu ar explica de ce nu ar exista obstacole în calea combinărilor transfrontaliere.
- 42 De asemenea, reclamanta contestă raționamentul Comisiei potrivit căruia măsura în litigiu este disproporționată și prea imprecisă. Potrivit reclamantei, măsura în litigiu se aplica, în mod întemeiat, de îndată ce pragul de 5 % de participare era atins. În orice caz, Comisia ar fi trebuit să declare că măsura în litigiu nu era selectivă în ceea ce privește achiziționarea unor titluri de participare majoritare. Prin urmare, decizia atacată ar trebui anulată cel puțin în măsura în care aceasta declară că aplicarea măsurii în litigiu în privința achiziționării unor titluri de participare majoritare constituie un ajutor de stat.
- 43 Reclamanta invocă în această privință mai multe hotărâri.
- 44 Pe de altă parte, aceasta critică anumite considerente din decizia atacată în care Comisia și-ar consolida raționamentul prin considerații referitoare la efectele denaturării asupra pieței interne pe care le-ar avea măsura în litigiu.
- 45 Regatul Spaniei consideră că obiectivul măsurii în litigiu este acela de a asigura respectarea principiului neutralității fiscale. Potrivit acestui principiu, efectele fiscale ale aceleiași investiții ar trebui să fie identice.
- 46 Regatul Spaniei apreciază că măsura în litigiu nu are legătură cu „principiul competitivității”.
- 47 Acesta subliniază de asemenea că avantajul conferit prin măsura în litigiu este accesibil oricărui întreprinderi, indiferent de obiectul său de activitate.
- 48 El adaugă că măsura în litigiu se limitează să asigure recuperarea unei investiții, permițând ca costul generat de această investiție să se deducă în momentul evaluării sumei supuse impozitării.
- 49 Regatul Spaniei susține că Comisia nu a ținut seama de obstacolele juridice și practice din calea combinărilor transfrontaliere în cadrul Uniunii, în pofida faptului că semnalase aceste dificultăți Comisiei în cursul procedurii oficiale de investigare. Acesta adaugă că obstacolele în cauză existau în momentul în care măsura în litigiu a intrat în vigoare și că nu au fost eliminate, în pofida adoptării ulterioare a unei reglementări a Uniunii în materie.

- 50 Regatul Spaniei susține că Comisia nu a efectuat o examinare riguroasă a situației de drept și de fapt în ceea ce privește obstacolele din calea combinărilor transfrontaliere de întreprinderi. Acesta arată că Comisia dispunea de o documentație bogată pe care i-a furnizat-o. Existența unor obstacole ar fi fost admisă de membrul Comisiei responsabil în domeniul concurenței în cadrul unui schimb de corespondență cu administrația spaniolă. Aceste obstacole nu se pot limita la obstacolele juridice explicite.
- 51 Regatul Spaniei susține că existența unor obstacole juridice, precum și economice și practice în calea combinărilor transfrontaliere este stabilită.
- 52 Comisia răspunde că analiza caracterului selectiv efectuată în decizia atacată este conformă cu jurisprudența, întrucât această analiză pornește de la definirea cadrului de referință relevant și continuă cu constatarea existenței unei excepții instituite prin măsura în litigiu. Comisia consideră, în observațiile prezentate cu privire la Hotărârea World Duty Free, că analiza sa a fost confirmată prin această hotărâre.
- 53 Comisia arată că măsura în litigiu nu este justificată de logica sistemului fiscal spaniol. Aceasta se întemeiază în special pe faptul că, pentru amortizarea fondului comercial în cazul unor operațiuni naționale, combinarea de întreprinderi ar trebui să aibă loc în mod necesar în timp ce, în ceea ce privește operațiunile transfrontaliere, măsura în litigiu s-ar aplica pe baza unei simple achiziții de titluri de participare de 5 % în întreprinderea nerezidentă.
- 54 Comisia arată că, în decizia atacată, ea nu a admis că prezența unor obstacole în calea combinărilor transfrontaliere poate justifica măsura în litigiu.
- 55 Comisia susține că existența unor astfel de obstacole în Uniune nu a fost stabilită.
- 56 Comisia amintește de asemenea că, în regimul normal, amortizarea fondului comercial pentru achiziționarea unor titluri de participare de numai 5 % este posibilă doar în cazul în care aceste achiziționări de titluri de participare sunt urmate de o combinație de întreprinderi. Aceasta are drept consecință că o întreprindere care realizează o achiziție de titluri de participare de cel puțin 5 % într-o societate rezidentă, dar care nu poate fuziona cu aceasta, de exemplu, din cauză că nu deține suficiente participații, nu va putea beneficia de amortizarea fondului comercial. Dimpotrivă, o întreprindere care, în mod analog, achiziționează titluri de participare într-o societate nerezidentă și nu poate, la rândul ei, să fuzioneze cu aceasta întrucât nu deține suficiente participații va putea beneficia de măsura în litigiu și va putea amortiza astfel fondul comercial financiar.
- 57 Comisia precizează că, contrar celor indicate, în opinia sa, în cererea introductivă, autoritățile spaniole nu i-au solicitat să constate lipsa unui ajutor în cazul în care măsura în litigiu a fost aplicată unor titluri de participare majoritare.
- 58 În sfârșit, Comisia înlătură argumentele reclamantei referitoare la denaturările pe care măsura în litigiu le-ar determina asupra pieței interne.

2. Aprecierea Tribunalului

- 59 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, pentru calificarea unei măsuri naționale drept „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, este necesară îndeplinirea tuturor condițiilor următoare. În primul rând, trebuie să fie vorba despre o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat. În al doilea rând, această intervenție trebuie să fie susceptibilă să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre. În al treilea rând, aceasta

trebuie să acorde un avantaj selectiv beneficiarului său. În al patrulea rând, aceasta trebuie să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența (a se vedea Hotărârea World Duty Free, punctul 53 și jurisprudența citată).

- 60 În ceea ce privește condiția referitoare la selectivitatea avantajului, care este un element constitutiv al noțiunii de „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, dintr-o jurisprudență de asemenea constantă a Curții rezultă că aprecierea acestei condiții impune să se determine dacă, în cadrul unui anumit regim juridic, măsura națională în discuție este de natură să favorizeze „anumit[e] întreprinderi sau [...] producer[ea] anumitor bunuri” față de altele care, în raport cu obiectivul urmărit de regimul respectiv, se găsesc într-o situație de fapt și de drept comparabilă și care sunt supuse astfel unui tratament diferențiat care poate în esență să fie calificat drept discriminatoriu (a se vedea Hotărârea World Duty Free, punctul 54 și jurisprudența citată).
- 61 Pe de altă parte, atunci când măsura în cauză este avută în vedere ca o schemă de ajutor, iar nu ca un ajutor individual, revine Comisiei sarcina de a stabili dacă de această măsură, deși prevede un avantaj cu aplicabilitate generală, beneficiază exclusiv anumite întreprinderi sau anumite sectoare de activitate (a se vedea Hotărârea World Duty Free, punctul 55 și jurisprudența citată).
- 62 În ceea ce privește în special măsurile naționale care conferă un avantaj fiscal, trebuie amintit că o măsură de această natură, care, deși nu presupune un transfer de resurse de stat, îi pune pe beneficiari într-o situație mai favorabilă decât a celorlalți contribuabili, este susceptibilă să confere beneficiarilor un avantaj selectiv și constituie, prin urmare, un ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE. În schimb, nu constituie un astfel de ajutor în sensul acestei dispoziții un avantaj fiscal care rezultă dintr-o măsură generală aplicabilă fără distincție tuturor operatorilor economici (a se vedea Hotărârea World Duty Free, punctul 56 și jurisprudența citată).
- 63 În acest context, pentru a califica o măsură fiscală națională drept „selectivă”, Comisia trebuie, într-o primă etapă, să identifice regimul fiscal comun sau „normal” aplicabil în statul membru în cauză și, într-o a doua etapă, să demonstreze că măsura fiscală în cauză derogă de la regimul comun respectiv în măsura în care introduce diferențieri între operatori care se găsesc, în raport cu obiectivul urmărit de acest regim comun, într-o situație de drept și de fapt comparabilă (a se vedea Hotărârea World Duty Free, punctul 57 și jurisprudența citată).
- 64 Noțiunea de „ajutor de stat” nu are totuși în vedere măsurile care introduc o diferențiere între întreprinderi care se află, în raport cu obiectivul urmărit de regimul juridic în cauză, într-o situație de drept și de fapt comparabilă și, prin urmare, sunt *a priori* selective atunci când statul membru în cauză reușește să demonstreze că această diferențiere se justifică întrucât rezultă din natura sau din economia sistemului din care acestea fac parte (a se vedea Hotărârea World Duty Free, punctul 58 și jurisprudența citată).
- 65 Prin urmare, potrivit unei metode în trei etape, astfel cum este prezentată la punctele 63 și 64 de mai sus, se poate concluziona că o măsură fiscală națională are caracter selectiv.
- 66 De asemenea, tot cu titlu introductiv, trebuie să se reia motivele deciziei atacate pe baza cărora Comisia a concluzionat în sensul caracterului selectiv al măsurii în litigiu.
- 67 Mai întâi, este necesar să se precizeze că fondul comercial este definit în decizia atacată ca fiind valoarea unei denumiri comerciale respectate a întreprinderii în cauză, relații bune cu clienții, competențe ale angajaților săi și alți factori similari care se așteaptă să se traducă în câștiguri mai mari în viitor decât câștigurile aparente [considerentul (18) al deciziei atacate]. Fondul comercial se produce ca diferența contabilă dintre costul de achiziție și valoarea pe piață a activelor care constituie activitatea comercială achiziționată sau deținută de întreprinderea combinată [considerentul (99) al deciziei atacate]. În cazul în care achiziția unei societăți se efectuează prin intermediul achiziționării acțiunilor acesteia, fondul comercial corespunde prețului plătit pentru achiziționarea unei întreprinderi în exces

față de valoarea pieței pentru activele care constituie societatea, diferență care trebuie înregistrată în contabilitatea întreprinderii receptoare ca activ necorporal separat, imediat după ce întreprinderea respectivă preia controlul asupra întreprinderii străine [considerentul (18) al deciziei atacate].

- 68 În considerentul (19) al deciziei atacate, se arată că, în temeiul principiilor politicii fiscale spaniole, cu excepția măsurii în cauză, fondul comercial poate fi amortizat numai în urma unei „combinări de întreprinderi”, cu alte cuvinte, potrivit unei sfere largi a acestei expresii, care se produce fie ca urmare a unei achiziționări sau a unei contribuții a activelor deținute de întreprinderi independente, fie în urma unei operațiuni de fuzionare sau de scindare.
- 69 Fondul comercial financiar este definit în decizia atacată ca fiind echivalent cu fondul comercial care ar fi fost înregistrat în contabilitatea întreprinderii care deține titluri de participare dacă întreprinderea respectivă și întreprinderea-țintă ar fi fuzionat. Astfel, potrivit Comisiei, conceptul de fond comercial financiar avut în vedere de măsura în litigiu introduce, în domeniul achiziționării de acțiuni, o noțiune utilizată de obicei în tranzacțiile de combinări de întreprinderi [considerentul (20) al deciziei atacate].
- 70 În decizia atacată, Comisia a considerat că cadrul sau sistemul de referință pertinent era sistemul spaniol general de impozitare a societăților comerciale, mai exact normele privind tratamentul fiscal al fondului comercial financiar din cadrul acestui sistem fiscal [considerentul (96) al deciziei atacate]. Aceasta a precizat că „măsura în cauză [trebuia] evaluată în lumina dispozițiilor generale ale sistemului de impozitare a societăților comerciale aplicabile situațiilor în care apariția fondului comercial [conducea] la un avantaj fiscal [...] deoarece Comisia [considera] că situațiile în care fondul comercial financiar [putea] fi amortizat nu [cuprindeau] întreaga categorie de contribuabili care se află într-o situație de fapt și de drept asemănătoare” [considerentul (89) al deciziei atacate]. Comisia a considerat astfel că cadrul de referință nu se putea limita la tratamentul fiscal al fondului comercial financiar instituit prin măsura în litigiu, întrucât această măsură era utilizată doar în privința achiziționării unor titluri de participare în societăți nerezidente, și că, prin urmare, dispozițiile generale ale sistemului de impozitare a societăților comerciale referitoare la amortizarea fiscală a fondului comercial (denumit în continuare „tratamentul fiscal al fondului comercial”) constituiau cadrul de referință.
- 71 Comisia a arătat de asemenea că, prin permiterea faptului ca fondul comercial care ar fi fost înregistrat contabil dacă întreprinderile ar fi realizat o combinație să figureze separat, chiar fără a exista o combinație de întreprinderi, măsura în litigiu constituia o derogare de la sistemul de referință [considerentul (100) al deciziei atacate], având în vedere că acesta, pentru motive contabile, prevedea amortizarea fondului comercial doar în ipoteza unei asemenea combinații [considerentele (19), (20) și (99) ale deciziei atacate].
- 72 Comisia a adăugat că măsura în litigiu nu putea fi considerată o normă generală nouă de sine stătătoare deoarece nu este permisă amortizarea fondului comercial care decurge din simpla achiziționare de titluri de participare decât în cazul achiziționării unor titluri de participare transfrontaliere, iar nu în cazul achiziționării unor titluri de participare naționale. Măsura în litigiu introducea astfel, potrivit Comisiei, tratamentul diferit de care se bucură tranzacțiile naționale și transfrontaliere [considerentul (100) al deciziei atacate].
- 73 Comisia a continuat prin a arăta, în considerentul (111) al deciziei atacate, că măsura în litigiu nu era necesară având în vedere logica sistemului fiscal. Aceasta a adăugat că măsura respectivă era de asemenea disproporționată. Trebuie arătat că Comisia a subliniat deja, în considerentul (91) al deciziei atacate, caracterul imprecis și arbitrar, dar și discriminatoriu al măsurii în litigiu.

- 74 Comisia a precizat că măsura în litigiu conducea la impunerea unei impozitări diferite pentru întreprinderi în situații comparabile doar pentru că unele dintre ele efectuau investiții în străinătate [considerentul (111) al deciziei atacate] și că aceasta conducea de asemenea, prin aplicarea inclusiv în privința achiziționării unor titluri de participare minoritare, la tratarea în mod identic a unor situații diferite [considerentul (113) al deciziei atacate].
- 75 Comisia a concluzionat că avantajul selectiv al regimului fiscal în cauză nu era justificat de natura sistemului fiscal [considerentul (114) al deciziei atacate].
- 76 Trebuie să se aprecieze dacă, în raport cu fiecare dintre cele trei critici invocate de reclamantă, Comisia a putut concluziona în mod întemeiat, pe baza jurisprudenței care a fost amintită și a motivelor care tocmai au fost prezentate, că măsura în litigiu era selectivă.

a) Cu privire la lipsa selectivității prima facie

- 77 În Hotărârea din 7 noiembrie 2014, Autogrill España/Comisia (T-219/10, EU:T:2014:939), Tribunalul a considerat în esență că nu era posibil să se constate că o măsură care constituie un avantaj fiscal denatura concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acest avantaj era accesibil tuturor întreprinderilor supuse la plata impozitului pe profit în statul membru care a adoptat măsura în cauză. Tribunalul a considerat că avantajul conferit de o măsură fiscală națională cu aplicabilitate generală era accesibil oricărei întreprinderi atunci când era imposibil să se identifice o categorie de întreprinderi exclusă de la beneficiul măsurii sau, corolarul acesteia, o categorie de întreprinderi la care se limita beneficiul măsurii (punctele 34-45, 52 și 79-81).
- 78 Or, Tribunalul a considerat că avantajul conferit de măsura în litigiu era accesibil tuturor întreprinderilor supuse la plata impozitului pe profit în Spania care aleg să achiziționeze titluri de participare în societăți nerezidente. Astfel, Tribunalul a arătat că orice întreprindere putea face în mod liber o asemenea alegere fără ca, printre altele, sectorul de activitate al întreprinderii sau dimensiunea sa să exercite vreo constrângere în această privință și că aceeași întreprindere putea, în mod succesiv sau concomitent, să achiziționeze titluri de participare în societăți rezidente și în societăți nerezidente (Hotărârea din 7 noiembrie 2014, Autogrill España/Comisia, T-219/10, EU:T:2014:939, punctele 53-61).
- 79 Pe baza unei asemenea constatări privind accesibilitatea măsurii în litigiu, Tribunalul, aplicând raționamentul prezentat la punctul 77 de mai sus, a concluzionat că, pentru a constata că măsura în litigiu era selectivă, Comisia nu se putea limita să arate că aceasta constituia o excepție de la un sistem de referință, că de măsura respectivă beneficiau numai întreprinderile care efectuează operațiunile la care se referă și că aceasta „urmăr[ea] promovarea exportului de capital”.
- 80 Prin Hotărârea World Duty Free, Curtea a invalidat raționamentul prezentat la punctul 77 de mai sus, considerând că introducea o cerință suplimentară, referitoare la identificarea unei categorii specifice de întreprinderi care pot fi distinse pe baza unor caracteristici specifice, care nu putea fi dedusă din jurisprudență (a se vedea punctele 69-71 și 78).
- 81 Astfel, Curtea a statuat că o condiție de aplicare sau de obținere a unui ajutor fiscal putea constitui un temei pentru caracterul selectiv al ajutorului amintit dacă respectiva condiție conducea la operarea unei diferențieri între întreprinderi care se află, în raport cu obiectivul urmărit de regimul comun care constituie cadrul de referință, într-o situație de fapt și de drept comparabilă și dacă, prin urmare, condiția menționată evidenția o discriminare față de întreprinderile care erau excluse (Hotărârea World Duty Free, punctul 86). De asemenea, Curtea a arătat că faptul că întreprinderile rezidente, atunci când efectuează achiziții de titluri de participare în societăți cu domiciliul fiscal în Spania, nu pot obține avantajul prevăzut de măsura în litigiu putea permite să se concluzioneze în sensul caracterului selectiv al acestei măsuri (Hotărârea World Duty Free, punctul 87).

- 82 Astfel, constatarea caracterului selectiv nu rezultă în mod necesar din imposibilitatea anumitor întreprinderi de a beneficia de avantajul prevăzut de măsura în cauză ca urmare a unor constrângeri juridice, economice sau practice care le împiedică să efectueze operațiunea care condiționează acordarea acestui avantaj, dar poate rezulta din simpla constatare că există o operațiune care, deși este comparabilă cu cea care condiționează acordarea avantajului în cauză, nu dă dreptul la acesta. Rezultă că o măsură fiscală poate fi selectivă chiar dacă orice întreprindere poate alege liber să efectueze operațiunea care condiționează acordarea avantajului prevăzut de această măsură.
- 83 Astfel, s-a pus accentul pe o noțiune de selectivitate bazată pe distincția dintre întreprinderi care aleg să efectueze anumite operațiuni și alte întreprinderi care aleg să nu le efectueze, iar nu pe distincția dintre întreprinderi în raport cu propriile caracteristici.
- 84 Prin urmare, revine Tribunalului sarcina de a pune în aplicare acest raționament în privința măsurii în litigiu.
- 85 Or, este imposibil să nu se constate că măsura în litigiu conferă avantaje întreprinderilor impozabile în Spania care au ales să achiziționeze titluri de participare în societăți nerezidente în raport cu întreprinderile impozabile în Spania care au ales să achiziționeze titluri de participare în societăți rezidente.
- 86 Astfel, întreprinderile impozabile în Spania nu pot, atunci când efectuează o operațiune de achiziționare a unor titluri de participare într-o societate rezidentă, să obțină, pentru această operațiune, avantajul prevăzut de măsura în litigiu.
- 87 În acest mod, atunci când o întreprindere impozabilă în Spania a ales să achiziționeze titluri de participare într-o societate nerezidentă, întreprinderea respectivă este, în acest caz – în cadrul delimitat de operațiunea respectivă –, favorizată în raport cu orice altă întreprindere, inclusiv ea însăși (a se vedea punctul 78 de mai sus), care ar alege să procedeze la achiziționarea unor titluri de participare într-o societate rezidentă.
- 88 Din considerațiile care precedă rezultă că o măsură fiscală națională precum măsura în litigiu, care conferă un avantaj a cărui acordare este condiționată de efectuarea unei operațiuni economice, poate fi selectivă inclusiv în cazul în care, având în vedere caracteristicile operațiunii în cauză, orice întreprindere poate să aleagă în mod liber să efectueze această operațiune.
- 89 Prima critică invocată de reclamantă, care se întemeiază în esență pe faptul că orice întreprindere poate beneficia de avantajul conferit de măsura în litigiu, trebuie, așadar, respinsă, fără să fie necesar să se admită cererile de măsuri de organizare a procedurii formulate de reclamantă în acest sens, întrucât se prezumă că respectivele măsuri permit să se demonstreze că orice întreprindere poate beneficia de avantajul conferit de măsura în litigiu.

b) Cu privire la existența unei derogări

- 90 Prin intermediul celei de a doua critici, reclamanta contestă aplicarea în speță de către Comisie a primelor două etape ale metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus, în urma cărora este posibil să se stabilească dacă există o derogare de la un regim fiscal comun sau normal, și anume o diferențiere între operațiunile care se află, în raport cu obiectivul urmărit de acest regim, într-o situație de fapt și de drept comparabilă. Reclamanta contestă în esență elementele de comparație luate în considerare de Comisie în cadrul celor două etape.

91 Revine, aşadar, Tribunalului sarcina de a aprecia dacă Comisia a pus în mod corect în aplicare primele două etape ale metodei de analiză menţionate la punctele 63 și 64 de mai sus, și anume identificarea unui regim fiscal național comun (prima etapă) și constatarea unei derogări de la acest regim fiscal (a doua etapă).

1) Cu privire la prima etapă

92 Astfel cum s-a arătat la punctul 70 de mai sus, Comisia a reținut drept cadru de referință pentru analiza selectivității tratamentul fiscal al fondului comercial și nu a delimitat acest cadru doar la tratamentul fiscal al fondului comercial financiar. Aceasta a apreciat astfel că situațiile în care fondul comercial financiar putea fi amortizat nu ar acoperi întreaga categorie de contribuabili care se află într-o situație similară în fapt și în drept. Prin urmare, ea nu a limitat, în decizia atacată, examinarea criteriului selectivității doar la achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente.

93 Cu toate acestea, în opinia reclamantei, chiar dacă întreprinderile spaniole pot efectua, fără dificultăți, o combinație cu societăți rezidente, ceea ce le permite să beneficieze de o amortizare a fondului comercial, ele se confruntă cu dificultăți care le împiedică să efectueze o combinație și, prin urmare, să beneficieze de această amortizare pentru operațiunile care privesc societățile nerezidente. În funcție de tipul operațiunilor în cauză, întreprinderile s-ar afla, aşadar, în situații de drept și de fapt diferite care justifică un tratament fiscal diferit. Prin urmare, nu ar posibil să se considere că măsura în litigiu, care se aplică numai în privința achiziționării unor titluri de participare în societăți nerezidente, ar introduce o diferențiere între operațiunile care se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă.

94 Argumentația reclamantei determină Tribunalul să ridice problema relevanței cadrului de referință ales de Comisie în speță, acesta din urmă trebuind, în opinia sa, să se limiteze, date fiind unele obstacole în calea combinărilor transfrontaliere, la măsura în litigiu, care se aplică numai în privința achiziționării unor titluri de participare în societăți nerezidente.

95 Se pune în discuție în cauză identificarea unui regim fiscal național comun, cu alte cuvinte prima dintre cele trei etape ale metodei a cărei punere în aplicare este prevăzută de Curte în scopul examinării caracterului selectiv sau neselectiv al unei măsuri fiscale naționale (a se vedea punctele 63 și 64 de mai sus).

96 În primul rând, este necesar să se arate că această primă etapă este menționată la punctul 16 din Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor privind ajutorul de stat în cazul măsurilor referitoare la impozitarea directă a activităților economice (JO 1998, C 384, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 151, denumită în continuare „Comunicarea din 1998”). La acest punct, se precizează că trebuie să se determine mai întâi regimul comun aplicabil.

97 De altfel, în Comunicarea privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) [TFUE] (JO 2016, C 262, p. 1, denumită în continuare „Comunicarea din 2016”), Comisia arată că sistemul de referință reprezintă valoarea de referință față de care trebuie evaluat caracterul selectiv al unei măsuri (punctul 132).

98 În al doilea rând, trebuie să se sublinieze că, deși jurisprudența Curții a adus precizări care permit să se delimiteze întinderea geografică a cadrului de referință înaintea analizării legăturilor pe care le are cu măsura considerată a constitui un ajutor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2006, Portugalia/Comisia, C-88/03, EU:C:2006:511, punctele 64-66; a se vedea de asemenea, în ceea ce privește o entitate administrativă care dispune de o competență normativă autonomă în raport cu cea a statului membru în cauză, Hotărârea din 21 decembrie 2016, Comisia/Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, punctele 61 și 62), delimitarea materială a acestui cadru de referință, dimpotrivă, se efectuează, în principiu, în legătură cu măsura respectivă.

- 99 Astfel, în Hotărârea din 8 septembrie 2011, Paint Graphos și alții (C-78/08-C-80/08, EU:C:2011:550, punctul 50), în ceea ce privește o măsură care constă într-o scutire de impozitul pe profit de care beneficiau societățile cooperative de producție și de lucrări, Curtea a considerat că acest impozit, în ansamblu, constituia cadrul de referință, ținând seama de faptul că, pentru calcularea impozitului pe profit, baza de impozitare a beneficiarilor acestei măsuri se stabilea în același fel ca aceea a celorlalte tipuri de societăți, și anume în funcție de quantumul beneficiului net rezultat din desfășurarea activității întreprinderii la sfârșitul anului fiscal. Astfel, cadrul de referință a fost definit luând în considerare, pe de o parte, obiectul măsurii, care prezenta o legătură evidentă cu cel al cadrului de referință, și, pe de altă parte, situația beneficiarilor măsurii în cauză, care era comparabilă cu cea a altor persoane cărora li se aplica cadrul de referință.
- 100 În Hotărârea din 8 septembrie 2011, Comisia/Țările de Jos (C-279/08 P, EU:C:2011:551, punctele 63-67), în timp ce măsura în cauză rezerva un avantaj anumitor întreprinderi, permițându-le să monetizeze valoarea economică a reducerilor de emisii de oxizi de azot pe care le realizau, Curtea a admis ca acel cadru de referință să fie definit în esență prin lipsa menționării acestei măsuri în texte normative care aveau totuși un obiectiv de mediu analog obiectivului său. Aceasta a indicat astfel că respectivul cadru de referință era constituit din „legi care privesc protecția mediului și poluarea atmosferică și care nu prevăd măsura în cauză”.
- 101 În aceste două cauze, Curtea a considerat că exista un regim al cărui obiect prezenta o legătură cu cel al măsurii în cauză și care, chiar dacă era mai puțin favorabil decât această măsură, se aplica totuși unor operatori care se află în situații comparabile cu cea a beneficiarilor acestei măsuri. În cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 8 septembrie 2011, Paint Graphos și alții (C-78/08-C-80/08, EU:C:2011:550, punctul 50), acești operatori erau celelalte societăți supuse la plata impozitului pe profit a căror bază de impozitare se stabilea în același fel ca aceea a societăților cooperative de producție și de lucrări. În cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 8 septembrie 2011, Comisia/Țările de Jos (C-279/08 P, EU:C:2011:551, punctul 64), era vorba despre întreprinderi care emit oxizi de azot cărora nu li se aplica măsura în cauză, dar cărora, la fel ca întreprinderilor cărora li se aplica această măsură, li se impuneau totuși obligații în materie de limitare sau de reducere a emisiilor de oxizi de azot.
- 102 Astfel, rezultă din jurisprudență că, pe lângă existența unei legături între obiectul măsurii în cauză și cel al regimului normal, examinarea caracterului comparabil al situațiilor vizate de această măsură și al situațiilor care țin de regimul respectiv permite de asemenea delimitarea din punct de vedere material a domeniului de aplicare al regimului menționat.
- 103 De altfel, caracterul comparabil al acestor situații permite de asemenea să se concluzioneze în sensul existenței unei derogări (a se vedea punctul 63 de mai sus), atunci când situațiile care țin de măsura în litigiu sunt tratate într-un mod diferit de cele care țin de regimul normal, deși sunt comparabile.
- 104 Astfel, un raționament de ansamblu privind primele două etape ale metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus poate, în anumite cazuri, să conducă la stabilirea în același timp a regimului normal și a existenței unei derogări.
- 105 Cu toate acestea, trebuie să se precizeze că, în Hotărârea din 8 septembrie 2011, Paint Graphos și alții (C-78/08-C-80/08, EU:C:2011:550, punctele 54-61), Curtea a continuat analiza cu examinarea caracteristicilor particulare ale societăților cooperative de producție și de lucrări și a concluzionat, la sfârșitul acestei analize, care se aseamăna în acest caz cu cea efectuată în cursul celei de a doua etape a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus, că nu se poate considera, în principiu, că aceste societăți se află într-o situație de drept și de fapt comparabilă cu cea a societăților comerciale.
- 106 În al treilea rând, tot potrivit jurisprudenței Curții, caracterul comparabil al situațiilor care permite, în cadrul primei etape a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus, să se delimiteze din punct de vedere material regimul normal, se apreciază în raport cu obiectivul urmărit de acest regim.

- 107 Astfel, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 8 septembrie 2011, *Paint Graphos și alții* (C-78/08-C-80/08, EU:C:2011:550, punctul 50), Curtea a concluzionat, prin examinarea situației operatorilor în raport cu obiectivul impozitului pe profit, în sensul caracterului comparabil al situației societăților cooperative de producție și de lucrări și al situației celorlalte societăți. Astfel, în timp ce obiectivul acestui impozit este impozitarea beneficiilor societăților (punctul 54), stabilirea bazei de impozitare a societăților cooperative și a celei a celorlalte societăți, care este o primă etapă necesară în scopul stabilirii impozitului, se efectua în același fel (punctul 50).
- 108 În cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 8 septembrie 2011, *Comisia/Țările de Jos* (C-279/08 P, EU:C:2011:551, punctele 63, 64 și 67), altor societăți în afara celor care beneficiau de măsura în litigiu, care emiteau de asemenea oxizi de azot, li se impuneau, în consecință, prin „legi care privesc protecția mediului și poluarea atmosferică” (a se vedea punctul 100 de mai sus), aceleași obligații în materie de limitare sau de reducere a emisiilor de oxizi de azot. Prin urmare, aceste alte societăți se aflau, în raport cu obiectivul de protecție a mediului urmărit nu numai prin măsura în litigiu, ci mai ales prin legile respective, care constituiau regimul normal, într-o situație comparabilă cu cea a societăților care beneficiau de măsura în litigiu.
- 109 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se stabilească dacă, în speță, în raport cu obiectivul regimului normal identificat de Comisie, al cărui obiect trebuie să aibă legătură cu cel al măsurii în litigiu, întreprinderile care achiziționează titluri de participare în societăți rezidente și cele care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente se află, astfel cum susține reclamanta, în situații de drept și de fapt care nu sunt comparabile și care sunt atât de diferite, încât regimul normal ar fi trebuit să se limiteze la măsura în litigiu.
- 110 În această privință, trebuie să se arate că măsura în litigiu permite amortizarea, în scopuri fiscale, a fondului comercial care provine din achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente.
- 111 Conform sistemului fiscal spaniol, baza de impozitare se calculează din situația contabilă, la care se aduc ulterior ajustări prin aplicarea unor norme fiscale [considerentele (37) și (97) ale deciziei atacate].
- 112 Or, una dintre aceste norme fiscale, al cărei obiect are legătură cu cel al măsurii în litigiu, prevede amortizarea fondului comercial.
- 113 Potrivit acestei norme, amortizarea fondului comercial este posibilă în cazul unei „combinări de întreprinderi”, și anume, într-o accepțiune largă a acestei expresii, atât ca urmare a unei achiziționări sau a unei cesionări a activelor care constituie o activitate comercială independentă, cât și în urma unei operațiuni de fuzionare sau de scindare [considerentele (19) și (99) ale deciziei atacate].
- 114 Trebuie să se precizeze că nu se poate deduce din dispozițiile articolului 89 alineatul 3 din Legea spaniolă privind impozitul pe profit că întreprinderile ar putea, în afara ipotezei în care se aplică măsura în litigiu, să beneficieze de amortizarea fondului comercial pentru simple achiziții de titluri de participare. Astfel, după cum arată însuși Regatul Spaniei în observațiile sale, în temeiul acestor dispoziții, în cazul în care o întreprindere achiziționează titluri de participare într-o societate, se permite acesteia să amortizeze fondul comercial referitor la respectiva achiziție numai în cazul în care aceasta fuzionează ulterior cu societatea-țintă. Fuziunea, care este o formă de combinare de întreprinderi – singura, de altfel, luată în considerare de Comisie într-o accepțiune restrânsă a acestei expresii [considerentul (23) al deciziei atacate] pe care o utilizează atunci când se limitează la cazul achizițiilor de titluri de participare [considerentele (20) și (27) ale deciziei atacate] –, este, așadar, o condiție necesară pentru amortizarea fondului comercial.

- 115 Din considerațiile care precedă rezultă că numai o combinație de întreprinderi permite amortizarea fondului comercial în scopuri fiscale. Este necesar să se sublinieze de asemenea că tratamentul fiscal la care este supus astfel fondul comercial se aplică indiferent de operațiunile transfrontaliere și de operațiunile interne ale Regatului Spaniei.
- 116 Or, în conformitate cu logica contabilă, tratamentul fiscal al fondului comercial se organizează pe baza criteriului întemeiat pe existența sau inexistența unei combinații de întreprinderi.
- 117 Astfel, o combinație de întreprinderi rezultă dintr-o achiziție sau dintr-o cesionare a activelor care constituie o activitate comercială independentă sau chiar dintr-o fuziune sau dintr-o scindare (a se vedea punctul 113 de mai sus). În urma acestor operațiuni, un fond comercial, care se produce ca diferență contabilă dintre costul de achiziție și valoarea pe piață a activelor astfel dobândite, apare ca activ necorporal separat în contabilitatea întreprinderii rezultate din combinație [considerentele (19) și (99) ale deciziei atacate].
- 118 Astfel, având în vedere tehnicile și principiile contabile pe care tratamentul fiscal al fondului comercial urmărește să le respecte, constatarea existenței unei combinații de întreprinderi, care conduce la contabilizarea acestui fond comercial, ceea ce permite ulterior amortizarea acestuia, este relevantă.
- 119 Este adevărat că, conform principiilor contabile spaniole, prețul plătit pentru achiziționarea unei întreprinderi în exces față de valoarea pieței pentru activele care constituie întreprinderea poate, chiar și în lipsa unei combinații de întreprinderi, să fie înregistrat în contabilitatea întreprinderii receptoare ca activ necorporal separat, imediat după ce întreprinderea respectivă preia controlul asupra întreprinderii străine. Trebuie să se prezinte în acest caz, în cadrul unei consolidări a conturilor, situația globală a unui grup de societăți supuse unui control unitar [considerentele (18) și (97) ale deciziei atacate].
- 120 Cu toate acestea, faptul că o întreprindere a dobândit titluri de participare într-o societate rezidentă sau într-o societate nerezidentă nu are legătură cu înregistrarea fondului comercial în contabilitatea întreprinderii și, prin urmare, cu obiectivul tratamentului fiscal al fondului comercial.
- 121 În această privință, nu prezintă importanță faptul că pot exista obstacole în calea combinații transfrontaliere. Astfel, obiectivul tratamentului fiscal al fondului comercial este acela de a asigura o anumită coerență între tratamentul fiscal al fondului comercial și tratamentul său contabil, ceea ce justifică amortizarea fondului comercial atunci când acesta rezultă dintr-o combinație de întreprinderi (a se vedea punctele 116 și 118 de mai sus). Prin urmare, tratamentul fiscal al fondului comercial nu urmărește să compenseze existența unor obstacole în calea combinații transfrontaliere sau să asigure o egalitate de tratament între diferitele tipuri de achiziții de titluri de participare.
- 122 În consecință, întreprinderile care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente se află, în raport cu obiectivul urmărit de tratamentul fiscal al fondului comercial, într-o situație de fapt și de drept comparabilă cu cea a întreprinderilor care achiziționează titluri de participare în societăți rezidente.
- 123 Prin urmare, în mod întemeiat Comisia nu a limitat, în cadrul primei etape a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus, examinarea criteriului selectivității doar la achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente și a reținut astfel, pentru regimul normal, tratamentul fiscal al fondului comercial, iar nu tratamentul fiscal al fondului comercial financiar instituit prin măsura în litigiu (a se vedea punctul 70 de mai sus).
- 124 Trebuie să se adauge că măsura în litigiu, permițând amortizarea fondului comercial pentru achiziții de titluri de participare în societăți nerezidente, fără să existe o combinație de întreprinderi, aplică acestor operațiuni un tratament diferit de cel care se aplică achizițiilor de titluri de participare în societăți rezidente, în condițiile în care aceste două tipuri de operațiuni se află, în raport cu obiectivul urmărit

de regimul normal, în situații de fapt și de drept comparabile. Prin urmare, din acest stadiu al analizei, se poate arăta că Comisia a constatat în mod întemeiat, în cadrul celei de a doua etape a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus, că măsura în litigiu deroga de la regimul normal (Hotărârea World Duty Free, punctul 57).

- 125 Din toate considerațiile care precedă rezultă că trebuie să se respingă critica reclamantei nu numai în măsura în care privește prima etapă a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus, ci și în măsura în care privește cea de a doua etapă a acesteia, ceea ce confirmă existența unor legături între aceste două etape sau chiar, uneori, precum în speță, a unui raționament comun (a se vedea punctul 104 de mai sus).
- 126 Cu toate acestea, în pofida existenței unui regim fiscal în legătură cu măsura în litigiu și în raport cu obiectivul căruia operațiuni, care nu beneficiază de această măsură, se găsesc într-o situație comparabilă cu cea a operațiunilor care beneficiază de măsura respectivă, trebuie să se examineze de asemenea dacă măsura în litigiu ar putea, având în vedere caracteristicile proprii și, prin urmare, independent de orice analiză comparativă, să constituie, în sine, un cadru de referință autonom, astfel cum susține reclamanta.
- 127 În această privință, trebuie să se arate că o măsură poate constitui propriul cadru de referință atunci când instituie un regim fiscal clar delimitat, care urmărește obiective specifice și se distinge astfel de orice alt regim fiscal aplicat în statul membru în cauză. Într-o asemenea ipoteză, în vederea aprecierii condiției selectivității, trebuie să se stabilească, așadar, dacă anumiți operatori sunt excluși din domeniul de aplicare al măsurii, în condițiile în care, în raport cu obiectivul pe care îl urmărește, acești operatori se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă cu cea a operatorilor cărora li se aplică (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 martie 2012, *British Aggregates/Comisia*, T-210/02 RENV, EU:T:2012:110, punctele 51, 63, 67 și 71-75).
- 128 În ceea ce privește o măsură care nu instituie un regim fiscal clar delimitat, ci face parte dintr-un ansamblu juridic mai larg, domnul avocat general Warner, în Concluziile prezentate în cauza *Italia/Comisia* (173/73, EU:C:1974:52, p. 728), a adus precizări care, deși privesc un sistem național de securitate socială, se pot aplica în mod util în materie fiscală pentru a se stabili dacă se poate considera că o asemenea măsură constituie, în sine, un cadru de referință autonom.
- 129 Potrivit avocatului general Warner, o reformă generală a sistemului de securitate socială dintr-un stat membru, care are ca efect, cu titlu incident, reducerea nivelului contribuțiilor angajatorului, ar putea fi, ca atare, străină de domeniul de aplicare al dispozițiilor referitoare la ajutoarele de stat. Cu toate acestea, în opinia sa, măsura în discuție în cauza respectivă nu constituia o astfel de reformă și nici nu reprezenta un element al unei reforme de această natură, ci urmărea doar să soluționeze o problemă specifică. Prin urmare, astfel cum a confirmat Curtea în Hotărârea din 2 iulie 1974, *Italia/Comisia* (173/73, EU:C:1974:71), aceasta intra sub incidența dispozițiilor referitoare la ajutoarele de stat.
- 130 Abordarea expusă de avocatul general Warner în Concluziile prezentate în cauza *Italia/Comisia* (173/73, EU:C:1974:52, p. 728) îl determină să se întemeieze pe caracterul sistematic și general al unei măsuri pentru a o exclude din domeniul de aplicare al dispozițiilor referitoare la ajutoarele de stat.
- 131 În lipsa altor precizări aduse în jurisprudență cu privire la metoda care permite identificarea, în cadrul unui ansamblu mai larg, a unui regim autonom susceptibil să constituie un cadru de referință, este utilă raportarea, cu titlu indicativ, la comunicările adoptate de Comisie în materie.
- 132 De altfel, o abordare similară cu cea adoptată de avocatul general Warner este prezentată la punctul 133 din Comunicarea din 2016, din care reiese că sistemul de referință este compus dintr-un set coerent de norme care se aplică în general, pe baza unor criterii obiective, tuturor întreprinderilor care intră sub incidența domeniului său de aplicare, astfel cum este definit prin obiectivul acestuia.

- 133 Se poate arăta de asemenea că punctul 13 din Comunicarea din 1998 prevede, pentru a diferenția ajutoarele de stat de măsurile generale, două categorii de măsuri generale, și anume, pe de o parte, „măsurile fiscale de natură pur tehnică (de exemplu, stabilirea ratei de impozitare, normele de amortizare și normele referitoare la reportarea pierderilor; dispozițiile de prevenire a dublei impozitări sau a evaziunii fiscale)” și, pe de altă parte, „măsurile ce urmăresc obiectivele politicii economice generale printr-o reducere a sarcinii fiscale legate de anumite costuri de producție”.
- 134 În speță, măsura în litigiu nu este decât o modalitate specifică de aplicare a unui impozit mai amplu, impozitul pe profit, și nu instituie, în consecință, un regim fiscal clar delimitat (a se vedea punctul 127 de mai sus). Prin urmare, trebuie să se aplice considerațiile prezentate la punctele 128-133 de mai sus.
- 135 În această privință, trebuie să se arate că măsura în litigiu nu introduce, astfel cum precizează în mod întemeiat Comisia în considerentul (100) al deciziei atacate, o nouă normă generală de sine stătătoare referitoare la amortizarea fondului comercial, ci o excepție de la norma generală potrivit căreia doar combinările de întreprinderi pot conduce la amortizarea fondului comercial, considerându-se că această excepție remediază, potrivit Regatului Spaniei, efectele defavorabile pentru achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente pe care le-ar genera aplicarea normei generale.
- 136 Astfel, în primul rând, măsura în litigiu rezervă beneficiul amortizării fondului comercial doar pentru achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente. Prin urmare, aceasta nu face din operațiunea care constă în achiziționarea unor titluri de participare un nou criteriu general care ar organiza tratamentul fiscal al fondului comercial, ceea ce ar putea permite să se considere că măsura în litigiu ar fi o „măsură fiscală de natură pur tehnică” în sensul punctului 13 din Comunicarea din 1998.
- 137 În al doilea rând, în observațiile sale prezentate în decizia atacată, Regatul Spaniei a arătat că măsura în litigiu a fost adoptată ca urmare a faptului că ar exista obstacole, în special juridice, care împiedică investitorii spanioli să efectueze combinările transfrontaliere de întreprinderi și, așadar, să beneficieze de amortizarea fondului comercial permisă de dreptul fiscal spaniol în ipoteza unei asemenea combinări, în condițiile în care aceștia ar putea proceda, fără dificultăți, la combinări într-un context național [considerentele (48) și (80) ale deciziei atacate]. Prin urmare, măsura în litigiu urmărește, în opinia autorului său, doar să îndrepte o situație, considerată nesatisfăcătoare, care ar fi fost creată de regimul referitor la tratamentul fiscal al fondului comercial. Aceasta nu constituie, așadar, o reformă a impozitului pe profit autonomă în raport cu acest regim.
- 138 În plus, întrucât aceasta are ca obiect soluționarea unei probleme specifice, aceea a presupuselor efecte ale obstacolelor în calea combinărilor transfrontaliere asupra tratamentului fiscal al fondului comercial, nu se poate considera că măsura în litigiu urmărește un obiectiv de politică economică generală în sensul punctului 13 din Comunicarea din 1998.
- 139 În consecință, pentru a relua termenii utilizați de avocatul general Warner în Concluziile prezentate în cauza Italia/Comisia (173/73, EU:C:1974:52, p. 728), măsura în litigiu, care urmărește doar soluționarea unei probleme specifice, nu este o reformă generală.
- 140 Din considerațiile care precedă rezultă că sistemul de referință nu se poate limita la măsura în litigiu. Acest lucru confirmă că tratamentul fiscal al fondului comercial constituie, astfel cum a reținut în mod întemeiat Comisia în decizia atacată, sistemul de referință relevant în speță (a se vedea punctul 123 de mai sus).
- 141 Având în vedere considerațiile care precedă și în special cele care figurează la punctele 121 și 138 de mai sus, critica reclamantelor întemeiată pe existența unor obstacole în calea combinărilor transfrontaliere trebuie respinsă, în măsura în care urmărește să repună în discuție cadrul de referință reținut de Comisie.

2) *Cu privire la a doua etapă*

- 142 Reclamanta susține că Comisia, care, în opinia ei, era obligată să demonstreze că achiziționarea unor titluri de participare în societăți rezidente și achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente erau comparabile în raport cu obiectivul neutralității fiscale urmărit de măsura în litigiu, nu și-a îndeplinit această obligație.
- 143 În ceea ce privește cea de a doua etapă a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus, deși Curtea, în Hotărârea din 8 noiembrie 2001, *Adria-Wien Pipeline și Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598, punctul 41), s-a referit la obiectivul urmărit de „măsura în cauză”, aceasta s-a referit ulterior la obiectivul urmărit de „regimul juridic” în care se înscrie această măsură (Hotărârea din 29 aprilie 2004, *GIL Insurance și alții*, C-308/01, EU:C:2004:252, punctul 68, Hotărârea din 3 martie 2005, *Heiser*, C-172/03, EU:C:2005:130, punctul 40, Hotărârea din 6 septembrie 2006, *Portugalia/Comisia*, C-88/03, EU:C:2006:511, punctul 54, și Hotărârea din 21 decembrie 2016, *Comisia/Hansestadt Lübeck*, C-524/14 P, EU:C:2016:971, punctul 54). În Hotărârea *World Duty Free*, pronunțată în Marea Cameră, Curtea s-a referit, chiar mai explicit, la obiectivul urmărit de regimul fiscal comun sau normal aplicabil în statul membru în cauză (punctul 57).
- 144 Trebuie să se arate că, având în vedere această jurisprudență, exercițiul de comparație necesar în scopul aplicării celei de a doua etape a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus se aseamănă în prezent, în mare măsură, cu cel utilizat de Curte și în scopul definirii domeniului de aplicare material al cadrului de referință (a se vedea punctele 102-108 și 125 de mai sus).
- 145 În conformitate cu jurisprudența menționată la punctul 143 de mai sus, în special Hotărârea *World Duty Free* cu privire la care părțile și-au putut prezenta, potrivit principiului contradictorialității, observațiile, este necesar să se țină seama de obiectivul regimului comun în ansamblul său.
- 146 Or, trebuie să se constate că obiectivul urmărit de regimul normal nu este acela de a permite întreprinderilor să beneficieze de avantajul fiscal reprezentat de amortizarea fondului comercial atunci când întâmpină dificultăți care le împiedică să procedeze la o combinație de întreprinderi (a se vedea punctele 116-121 de mai sus).
- 147 Este mai degrabă măsura în litigiu cea care urmărește acest obiectiv prin remedierea existenței unor obstacole în calea combinării transfrontaliere și permite astfel, potrivit Regatului Spaniei, să se garanteze respectarea principiului neutralității fiscale (a se vedea punctul 137 de mai sus).
- 148 Argumentul reclamantei referitor la existența unor obstacole în calea combinărilor transfrontaliere, care se întemeiază, contrar celor susținute de aceasta, pe obiectivul măsurii în litigiu, iar nu pe cel al regimului normal, trebuie, așadar, respins ca inoperant în stadiul examinării celei de a doua etape a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus. În schimb, acesta va fi examinat din nou în cadrul celei de a treia critici, care privește cea de a treia etapă a metodei respective.
- 149 În plus, trebuie amintit că regimul normal nu prevede amortizarea fondului comercial decât în cazul combinării de întreprinderi și că măsura în litigiu, prin permiterea acestei amortizări pentru achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente, aplică acestor operațiuni un tratament diferit de cel aplicabil achizițiilor de titluri de participare în societăți rezidente, în condițiile în care aceste două tipuri de operațiuni se află, în raport cu obiectivul urmărit de regimul normal, în situații de drept și de fapt comparabile. Prin urmare, măsura în litigiu introduce o derogare de la acest regim, astfel cum a apreciat Comisia în mod întemeiat (a se vedea punctul 124 de mai sus).
- 150 Critica reclamantei trebuie, așadar, respinsă.

- 151 Concluzia prezentată la punctul 150 de mai sus nu poate fi repusă în discuție de jurisprudența invocată de reclamantă.
- 152 Astfel, în primul rând, în ceea ce privește Hotărârea din 21 decembrie 2016, Comisia/Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, punctele 61 și 62), regulamentul referitor la taxele de aeroport, în discuție în această cauză, fusese adoptat de un aeroport, în cadrul competenței sale autonome de reglementare, și, prin urmare, nu se putea considera că ar constitui o derogare de la un regim aplicabil tuturor aeroporturilor. Contextul cauzei în care s-a pronunțat această hotărâre nu are, așadar, nicio legătură cu cel din speță.
- 153 În al doilea rând, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9), avantajul acordat consta într-un drept de acces preferențial la benzile pentru circulația autobuzelor de care beneficiau taxiurile, iar nu și autoturismele turistice cu șofer (punctul 63). În raport cu obiectivul măsurii în cauză, și anume acela de a asigura un sistem de transport sigur și eficient (punctul 50), faptul că doar taxiurile pot solicita sau aștepta pasageri fără rezervare prealabilă (punctul 5) și că anumite obligații, în special faptul că acestea trebuie să fie ușor de recunoscut și în măsură să transporte persoane care se deplasează în scaun rulant (punctul 60), se impun doar lor a permis Curții să concluzioneze că taxiurile nu se aflau într-o situație comparabilă cu cea a autoturismelor turistice cu șofer (punctul 61).
- 154 De asemenea, în ceea ce privește Hotărârea din 29 martie 2012, 3M Italia (C-417/10, EU:C:2012:184), măsura în discuție în această cauză era aplicabilă anumitor contribuabili care, în raport cu obiectivul urmărit de această măsură, care fusese instituită pentru a asigura o soluționare a celor mai vechi proceduri judiciare în materie fiscală care respectă principiul termenului rezonabil, nu se aflau în aceeași situație ca alți contribuabili care erau părți în proceduri mai recente cu administrația fiscală (punctele 40-42).
- 155 Astfel, este adevărat că, în aceste două hotărâri, Curtea a luat în considerare obiectivul măsurii considerate a conferi avantajul în discuție, iar nu, într-o perspectivă mai amplă, pe acela al regimului în care se înscria această măsură, chiar dacă, în Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9, punctul 55), Curtea a amintit că dintr-o jurisprudență constantă rezulta că articolul 107 alineatul (1) TFUE impune să se determine dacă, în cadrul unui anumit regim juridic, o măsură națională este de natură să favorizeze „anumite întreprinderi sau producerea anumitor bunuri” în raport cu altele care, având în vedere obiectivul urmărit de regimul respectiv, se găsesc într-o situație de fapt și de drept comparabilă.
- 156 Cu toate acestea, în jurisprudența sa mai recentă, Curtea a precizat că trebuia să se ia în considerare obiectivul regimului în care se încadrează măsura care conferă un avantaj, iar nu obiectivul acestei măsuri (a se vedea punctul 143 de mai sus).
- 157 În al treilea rând, în Hotărârea din 9 decembrie 1997, Tiercé Ladbroke/Comisia (C-353/95 P, EU:C:1997:596), Curtea a constatat că legiuitorul național tratase în mod diferit pariurile organizate în Franța cu privire la cursele franceze în raport cu cele organizate în Franța cu privire la cursele externe, prevăzând că acestea din urmă erau supuse reținerilor legale și fiscale în vigoare în țările în care aceste curse erau organizate (punctele 2, 3 și 36).
- 158 Curtea a arătat, desigur, că cele două categorii de pariuri nu erau identice (Hotărârea din 9 decembrie 1997, Tiercé Ladbroke/Comisia, C-353/95 P, EU:C:1997:596, punctul 33), ceea ce poate trimite la un raționament care ține de cea de a doua etapă a metodei menționate la punctele 63 și 64 de mai sus.
- 159 Cu toate acestea, pentru a justifica o asemenea constatare, Curtea a subliniat în special că pariul reciproc este caracterizat de faptul că mizele constituiau o masă comună care, după aplicarea diferitor taxe, era distribuită câștigătorilor în mod egal, indiferent de originea pariurilor, ceea ce însemna că valoarea mizelor rezervată câștigătorilor nu poate varia în funcție de statele în care pariurile erau

angajate. Aceasta a concluzionat, aşadar, că buna funcţionare a unui asemenea sistem putea fi asigurată numai în cazul în care nivelul taxelor aplicate cuantumului mizelor pariurilor cu privire la o anumită cursă era cel din statul în care se desfăşura cursa (punctul 34).

160 Prin urmare, Curtea a adoptat în această cauză o abordare care ţine, în realitate, de cea de a treia etapă a metodei menţionate la punctele 63 şi 64 de mai sus, care se întemeiază pe examinarea justificării diferenţei de tratament constatate.

161 În consecinţă, Hotărârea din 9 decembrie 1997, Tiercé Ladbroke/Comisia (C-353/95 P, EU:C:1997:596), nu poate fi invocată în mod util pentru a contesta modul în care Comisia a procedat în speţă în ceea ce priveşte primele două etape ale metodei menţionate la punctele 63 şi 64 de mai sus.

162 Pe de altă parte, circumstanţele proprii cauzei în care s-a pronunţat această hotărâre diferă de cele din cauza în discuţie în speţă. Astfel, în lipsa unor explicaţii suplimentare din partea reclamantei, nu se poate deduce din recunoaşterea de către Curte a unei diferenţe de situaţii între pariurile organizate în Franţa cu privire la cursele belgiene şi cele organizate în Franţa cu privire la cursele franceze (a se vedea punctul 158 de mai sus) existenţa unei diferenţe de situaţii între achiziţionarea unor titluri de participare în societăţi rezidente şi achiziţionarea unor titluri de participare în societăţi nerezidente.

163 În orice caz, concluzia la care a ajuns Tribunalul la punctul 150 de mai sus se întemeiază pe jurisprudenţa mai recentă a Curţii prezentată la punctul 143 de mai sus.

164 Din consideraţiile care precedă rezultă că trebuie să se respingă prezenta critică.

c) Cu privire la caracterul justificat al măsurii în litigiu în raport cu natura şi cu economia sistemului din care face parte (a treia etapă)

165 Reclamanta susţine că derogarea introdusă prin măsura în litigiu este justificată în raport cu natura şi cu economia sistemului din care face parte. Aceasta se referă astfel la cea de a treia etapă a metodei de analiză menţionate la punctele 63 şi 64 de mai sus.

166 După cum s-a amintit la punctul 64 de mai sus, Curtea a statuat, în cadrul celei de a treia etape a metodei de analiză menţionate la punctele 63 şi 64 de mai sus, că noţiunea de „ajutor de stat” nu includea măsurile care introduc o diferenţiere între întreprinderi care se află, în raport cu obiectivul urmărit de regimul normal, într-o situaţie de fapt şi de drept comparabilă şi, în consecinţă, *a priori* selective, atunci când statul membru în cauză reuşeşte să demonstreze că această diferenţiere este justificată întrucât rezultă din natura sau din economia sistemului din care măsurile respective fac parte.

167 În această privinţă, este necesar să se amintească faptul că trebuie stabilită o distincţie între, pe de o parte, obiectivele atribuite unei măsuri fiscale sau unui regim fiscal special şi care le sunt exterioare şi, pe de altă parte, mecanismele inerente sistemului fiscal însuşi care sunt necesare pentru realizarea unor asemenea obiective. În consecinţă, scutirile fiscale care ar rezulta dintr-un obiectiv străin sistemului de impozitare din care fac parte nu pot fi sustrate condiţiilor care decurg din articolul 107 alineatul (1) TFUE (Hotărârea din 8 septembrie 2011, Paint Graphos şi alţii, C-78/08-C-80/08, EU:C:2011:550, punctele 69 şi 70).

168 La punctul 138 din Comunicarea din 2016, Comisia face trimitere de altfel la principiile de bază sau directe intrinseci ale sistemului fiscal sau chiar la mecanismele inerente sistemului şi necesare pentru funcţionarea şi eficienţa acestuia care sunt susceptibile să justifice, în sine, o derogare.

- 169 În speță, diferența de tratament dintre achiziționarea unor titluri de participare în societăți rezidente și achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente, introdusă prin măsura în litigiu, ar permite, potrivit Regatului Spaniei, neutralizarea diferenței de tratament pe care regimul fiscal spaniol al fondului comercial ar institui-o în favoarea primei categorii și în detrimentul celei de a doua.
- 170 Diferențierea introdusă prin măsura în litigiu ar fi, așadar, justificată întrucât ar rezulta din principiul neutralității fiscale.
- 171 Or, principiul neutralității, care este recunoscut în dreptul fiscal spaniol [considerentul (112) al deciziei atacate], ține de mecanismele inerente unui sistem fiscal, astfel cum reiese de altfel din cuprinsul punctului 139 din Comunicarea din 2016, potrivit căruia principiul neutralității fiscale poate constitui o posibilă justificare pentru o derogare de la regimul normal.
- 172 Prin urmare, Regatul Spaniei se poate întemeia în mod util pe principiul neutralității fiscale în vederea justificării diferențierii introduse prin măsura în litigiu.
- 173 Trebuie să se arate că, numai într-un caz specific precum cel din speță, obiectivul avut în vedere de măsura în cauză poate fi invocat în mod util în cursul celei de a treia etape a metodei de analiză menționate la punctele 63 și 64 de mai sus.
- 174 Întrucât caracterul pertinent al justificării de către Regatul Spaniei a diferențierii introduse prin măsura în litigiu, și anume principiul neutralității fiscale, a fost admis, mai rămâne să se stabilească dacă măsura în litigiu este efectiv de natură să garanteze neutralitatea fiscală.
- 175 Potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 107 alineatul (1) TFUE nu distinge în funcție de cauzele sau de obiectivele intervențiilor de stat, ci le definește în funcție de efectele lor (a se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Comisia și Spania/Government of Gibraltar și Regatul Unit, C-106/09 P și C-107/09 P, EU:C:2011:732, punctul 87 și jurisprudența citată).
- 176 În primul rând, trebuie amintit că, atunci când o derogare este identificată de Comisie, revine statului membru în cauză obligația de a demonstra că această derogare este justificată întrucât rezultă din natura sau din economia sistemului din care aceasta face parte (a se vedea punctul 64 de mai sus).
- 177 Prin urmare, este necesar să se stabilească dacă, în speță, elementele prezentate de Regatul Spaniei și invocate de reclamantă sunt suficiente pentru a justifica, contrar celor apreciate de Comisie, derogarea constatată la punctul 149 de mai sus.
- 178 Reclamanta se întemeiază pe faptul că, potrivit Regatului Spaniei, măsura în litigiu urmărește să restabilească o situație de neutralitate fiscală, punând capăt unei diferențe de tratament nejustificate între, pe de o parte, întreprinderile care pot încheia, fără dificultăți, cu o societate rezidentă o fuziune care să le permită să beneficieze de amortizarea fondului comercial și, pe de altă parte, întreprinderile care se confruntă cu dificultăți de ordin juridic care le împiedică să procedeze la o fuziune cu o societate nerezidentă și, prin urmare, să beneficieze de amortizarea fondului comercial.
- 179 Trebuie să se arate că măsura în litigiu, pentru a neutraliza diferența de tratament nejustificată care ar rezulta astfel din regimul normal, acordă beneficiul amortizării fondului comercial întreprinderilor care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente.
- 180 Măsura în litigiu se întemeiază astfel, în mod necesar, pe premisa potrivit căreia întreprinderile care doresc să efectueze fuziuni transfrontaliere și care nu pot face acest lucru din cauza unor obstacole, în special juridice, în calea combinării, achiziționează automat titluri de participare în societăți nerezidente sau, cel puțin, păstrează titlurile de participare pe care le dețin deja.

- 181 În lipsa unei asemenea premise, nu s-ar putea considera astfel că de măsura în litigiu beneficiază întreprinderile care, potrivit Regatului Spaniei, fac obiectul unui tratament defavorabil nejustificat care rezultă din aplicarea regimului normal. Prin urmare, aceasta nu ar putea avea un efect de neutralizare.
- 182 Or, premisa menționată la punctul 180 de mai sus nu este stabilită.
- 183 Desigur, reclamanta susține că, atunci când fuziunile transfrontaliere sunt imposibile din cauza unor obstacole prevăzute de legislațiile și de practicile administrative din statele în cauză, aceste operațiuni trebuie să fie organizate, în marea majoritate a cazurilor, prin intermediul achiziționării unor titluri de participare în societăți străine.
- 184 Cu toate acestea, o achiziționare de titluri de participare, spre deosebire de o fuziune, nu conduce la dizolvarea societății la care se achiziționează titlurile. Având în vedere această diferență și implicațiile sale juridice și economice, nu este evident că aceste două tipuri de operațiuni urmăresc atingerea acelorași obiective sau corespund unor strategii economice identice. Aceasta este cu atât mai mult situația în ceea ce privește achiziționarea unor titluri de participare minoritare care intră totuși, atunci când ating un prag de 5 %, în domeniul de aplicare al măsurii în litigiu. În consecință, nu se poate prezuma că o întreprindere care nu poate realiza o fuziune cu o societate achiziționează automat titluri de participare în societatea respectivă.
- 185 Este chiar plauzibil că întreprinderile care doresc să efectueze o fuziune cu o societate nerezidentă și care se află în incapacitatea de a efectua o asemenea fuziune din cauza unor obstacole, în special juridice, în calea combinării renunță la achiziționarea sau la păstrarea titlurilor de participare în cadrul societății în cauză. Astfel, aceste întreprinderi, care sunt totuși cele care pot fi supuse unui tratament defavorabil, nu beneficiază de avantajul acordat de măsura în litigiu.
- 186 Or, nu reiese din înscrisurile din dosar că Regatul Spaniei, căruia îi revine obligația de a demonstra că derogarea este justificată (a se vedea punctul 176 de mai sus), a stabilit că întreprinderile care doresc să efectueze fuziuni transfrontaliere și care nu pot efectua asemenea fuziuni din cauza unor obstacole, în special juridice, în calea combinării achiziționează automat titluri de participare în societăți nerezidente sau, cel puțin, își păstrează titlurile de participare pe care le dețin deja.
- 187 De altfel, nici reclamanta nu a demonstrat aceasta.
- 188 Din considerațiile care precedă reiese că nu s-a demonstrat că de avantajul care rezultă din măsura în litigiu ar beneficia întreprinderile supuse unei diferențe de tratament pe care această măsură trebuie să o remedieze. Prin urmare, efectele de neutralizare ale măsurii în litigiu nu au fost stabilite.
- 189 În această privință, se poate arăta că Comisia a precizat, în considerentul (91) al deciziei atacate, că măsura în litigiu era prea imprecisă și arbitrară, întrucât nu stabilea nicio condiție, cum ar fi existența unor situații specifice, definite din punct de vedere juridic, care ar justifica tratamentul fiscal diferențiat.
- 190 În al doilea rând, chiar presupunând că măsura în litigiu are drept consecință neutralizarea efectelor presupus penalizante ale regimului normal, ceea ce nu s-a stabilit, aceasta prezintă, astfel cum a arătat în mod întemeiat Comisia [considerentele (111)-(113) ale deciziei atacate], un caracter disproportionat și, așadar, nejustificat.
- 191 Astfel, nu toate întreprinderile care achiziționează titluri de participare de cel puțin 5 % în societăți rezidente au în mod necesar vocația să efectueze o fuziune cu aceste societăți și astfel să li se acorde beneficiul amortizării fondului comercial.

- 192 Mai întâi, o asemenea fuziune nu este întotdeauna posibilă. Aceasta este situația, de exemplu, atunci când întreprinderea în cauză nu deține o participație care să îi confere controlul asupra societății cu care intenționează să fuzioneze, iar ceilalți acționari ai acestei societăți se opun combinării.
- 193 În plus, chiar presupunând că o asemenea fuziune este posibilă, de amortizarea fondului comercial beneficiază numai întreprinderile care intenționează să efectueze o asemenea operațiune. Or, nu este cert că toate întreprinderile care au achiziționat titluri de participare, inclusiv majoritare, într-o societate rezidentă intenționează să efectueze o fuziune cu această societate, ținând seama în special de faptul că nu este evident că o achiziție de titluri de participare și o fuziune urmăresc să atingă aceleași obiective sau că acestea corespund unor strategii economice identice (a se vedea punctul 184 de mai sus).
- 194 Cu toate acestea, toate întreprinderile care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente, deși nu au în mod necesar drept obiectiv să efectueze o fuziune, vor beneficia de amortizarea fondului comercial.
- 195 În această privință, Comisia a arătat în mod întemeiat, în considerentul (91) al deciziei atacate, că măsura în litigiu acoperea „o categorie vastă de tranzacții în mod discriminatoriu, care nu se pot justifica prin diferențe obiective între contribuabili”.
- 196 Trebuie să se sublinieze de asemenea că circumstanța că întreprinderile care achiziționează titluri de participare în societăți rezidente pot beneficia mai ușor, în cazul în care doresc acest lucru, de amortizarea fondului comercial prin efectuarea unei fuziuni nu plasează aceste întreprinderi într-o situație la fel de avantajoasă precum întreprinderile care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente și care beneficiază în acest scop, în mod automat, de amortizarea fondului comercial.
- 197 Din considerațiile care precedă rezultă că aplicarea măsurii în litigiu conduce la tratarea în mod diferit a unor întreprinderi care se află cu toate acestea în situații comparabile.
- 198 Astfel, chiar presupunând că măsura în litigiu permite să se restabilească o anumită neutralitate fiscală pusă în discuție de regimul normal, ceea ce nu s-a stabilit (a se vedea punctul 188 de mai sus), efectele pe care le produce au, în orice caz, drept consecință faptul că aceasta nu poate fi considerată justificată în raport cu principiul neutralității fiscale, după cum a considerat în mod întemeiat Comisia în decizia atacată (a se vedea punctul 190 de mai sus).
- 199 În concluzie, așa cum rezultă din fiecare dintre cele două motive autonome prezentate în considerațiile care figurează la punctele 176-198 de mai sus, nu reiese din înscrisurile din dosar că derogarea introdusă prin măsura în litigiu este justificată din perspectiva principiului neutralității fiscale.
- 200 În condițiile în care sistemul de referință care trebuie reținut pentru a examina caracterul selectiv al măsurii în litigiu este tratamentul fiscal al fondului comercial (a se vedea punctul 140 de mai sus), iar măsura în litigiu introduce o derogare în raport cu acest sistem (a se vedea punctul 149 de mai sus), existența eventuală a unor obstacole în calea fuziunilor transfrontaliere nu este, având în vedere considerațiile care precedă, de natură să justifice derogarea introdusă prin măsura în litigiu.
- 201 Prin urmare, teza reclamantei potrivit căreia măsura în litigiu este justificată în raport cu obiectivul neutralității fiscale trebuie respinsă, fără să fie necesar să se examineze argumentele sale referitoare la existența unor obstacole care fac imposibile sau dificile fuziunile transfrontaliere.
- 202 În consecință, nu este necesar nici să se admită cererile de măsuri de organizare a procedurii formulate de reclamantă în acest sens, având în vedere că se consideră că măsurile respective permit să se stabilească existența unor obstacole care fac imposibile sau dificile fuziunile transfrontaliere.

- 203 Concluzia prezentată la punctul 201 de mai sus nu poate fi repusă în discuție de celelalte argumente invocate de reclamantă.
- 204 În primul rând, potrivit reclamantei, Comisiei îi revenea sarcina de a face o distincție între achiziționarea unor titluri de participare în societăți nerezidente care implică o preluare a controlului și celelalte achiziționări de titluri de participare pentru a declara că aplicarea măsurii în litigiu în privința primelor achiziționări nu ar implica o calificare drept ajutor de stat.
- 205 Cu toate acestea, după cum s-a arătat la punctul 193 de mai sus, anumite întreprinderi achiziționează titluri de participare majoritare în societăți rezidente fără să dorească însă să efectueze o fuziune. Aceste întreprinderi sunt supuse astfel, ca urmare a măsurii în litigiu, unui tratament defavorabil în raport cu întreprinderile care achiziționează participații în societăți nerezidente, în condițiile în care acestea se află într-o situație comparabilă cu a lor. Acest tratament defavorabil evidențiază lipsa de coerență introdusă prin măsura în litigiu în tratamentul fiscal al fondului comercial și pe care ar introduce-o inclusiv în cazul în care de aceasta ar beneficia numai achizițiile de titluri de participare majoritare în societăți nerezidente.
- 206 Cu titlu suplimentar, chiar presupunând că măsura în litigiu poate fi considerată ca fiind justificată pentru achiziționarea unor titluri de participare majoritare, trebuie să se constate că nu revenea, în orice caz, Comisiei sarcina de a stabili, în cadrul deciziei atacate, condițiile de aplicare a măsurii în litigiu, care i-ar fi putut permite, în anumite situații, să nu rețină calificarea drept ajutor. O asemenea problemă ține astfel de dialogul dintre autoritățile spaniole și Comisie, în cadrul notificării schemei în cauză, care ar fi trebuit să aibă loc înainte de punerea ei în aplicare (Hotărârea din 9 septembrie 2009, Diputación Foral de Álava și alții/Comisia, T-227/01-T-229/01, T-265/01, T-266/01 și T-270/01, EU:T:2009:315, punctul 381).
- 207 Este necesar să se adauge că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cazul unei scheme de ajutoare, Comisia se poate limita să analizeze caracteristicile generale ale schemei în cauză, fără a fi obligată să examineze fiecare caz concret în care se aplică, în scopul de a verifica dacă schema amintită cuprinde elemente de ajutor (Hotărârea din 29 aprilie 2004, Grecia/Comisia, C-278/00, EU:C:2004:239, punctul 24, Hotărârea din 15 decembrie 2005, Italia/Comisia, C-66/02, EU:C:2005:768, punctul 91, și Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Comisia și Spania/Government of Gibraltar și Regatul Unit, C-106/09 P și C-107/09 P, EU:C:2011:732, punctul 122).
- 208 În această privință, reclamanta invocă Hotărârea din 22 noiembrie 2001, *Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie/Comisia* (T-9/98, EU:T:2001:271, punctul 117). Deși este adevărat că Tribunalul a considerat în această cauză că Comisia nu se putea limita să efectueze o analiză generală și abstractă a măsurii în cauză în speță, ci trebuia să examineze și cazul specific al reclamantei vizate în cauza respectivă, această soluție a fost adoptată în împrejurări foarte specifice, diferite de cele din prezentul litigiu, întrucât, *primo*, adoptarea măsurii în cauză fusese motivată în special de particularitățile situației reclamantei, *secundo*, în cursul procedurii administrative această situație particulară făcuse obiectul nu doar al unor observații scrise din partea guvernului german și a societății-mamă a reclamantei vizate în cauza menționată, ci și al unor discuții detaliate între acest guvern și Comisie, și, *tertio*, guvernul german îi propusese acesteia din urmă să aplice măsura în discuție doar reclamantei vizate în cauza respectivă și să notifice individual toate celelalte cazuri eventuale de aplicare a acestei măsuri (punctele 80-82).
- 209 În ceea ce privește invocarea Hotărârii din 9 iunie 2011, *Comitato „Venezia vuole vivere” și alții/Comisia* (C-71/09 P, C-73/09 P și C-76/09 P, EU:C:2011:368), trebuie să se arate că această hotărâre este anterioară Hotărârii din 15 noiembrie 2011, *Comisia și Spania/Government of Gibraltar și Regatul Unit* (C-106/09 P și C-107/09 P, EU:C:2011:732), care a confirmat jurisprudența potrivit căreia, în cazul unei scheme de ajutoare, Comisia se poate limita să studieze caracteristicile generale ale schemei în cauză, fără a fi obligată să examineze fiecare caz concret în care se aplică, în scopul de a verifica dacă schema amintită cuprinde elemente de ajutor (a se vedea punctul 207 de mai sus).

- 210 În plus, în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârea din 9 iunie 2011, Comitato „Venezia vuole vivere” și alții/Comisia (C-71/09 P, C-73/09 P și C-76/09 P, EU:C:2011:368), și Hotărârea din 28 noiembrie 2008, Hotel Cipriani și alții/Comisia (T-254/00, T-270/00 și T-277/00, EU:T:2008:537), de asemenea citată de reclamantă, era invocată o încălcare a principiului nediscriminării, întrucât Comisia a examinat, în ceea ce privește o schemă de ajutoare, situația individuală a anumitor întreprinderi, întreprinderile municipale, fără a proceda în același mod pentru întreprinderi private care se aflau în situații analoge. Or, reclamanta nu invocă o încălcare a principiului nediscriminării, întemeiată pe faptul că situația anumitor întreprinderi ar fi făcut obiectul unei examinări individuale. Prin urmare, soluția reținută de Tribunal (și validată de Curte la punctele 128 și 160 din hotărârea sa), potrivit căreia, în lipsa unor informații specifice privind întreprinderile reclamante și sectoarele în care își desfășoară activitatea, Comisia nu era obligată, în temeiul principiului nediscriminării, să deroge de la abordarea sa întemeiată pe examinarea schemei de ajutoare în cauză în funcție de caracteristicile generale ale acesteia și să efectueze o analiză a situației lor individuale, nu este pertinentă în speță.
- 211 Mai ales, jurisprudența menționată la punctele 208-210 de mai sus nu este relevantă, întrucât nu este vorba în speță despre delimitarea, în funcție de sectoare, a întreprinderilor pentru care calificarea drept ajutor de stat ar putea să nu fie reținută, ci despre stabilirea, în funcție de operațiunile economice cărora li se aplică avantajul în cauză, a întreprinderilor pentru care această calificare ar putea să nu fie reținută. Dacă o obligație de examinare a diverselor operațiuni economice în cazul cărora s-ar putea aplica în mod valabil avantajul în cauză, fără ca existența unui ajutor să poată fi constatată, ar fi impusă Comisiei, aceasta ar determina-o să modifice conținutul sau condițiile de aplicare a măsurii examinate, iar nu numai să delimiteze sfera sa geografică sau sectorială. Or, o asemenea obligație ar determina Comisia să își depășească competențele care îi sunt atribuite prin dispozițiile Tratatului FUE și prin cele ale Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [108 TFUE] (JO 1999, L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41).
- 212 În plus, în ceea ce privește justificarea diferențierii efectuate prin măsura în discuție, trebuie amintit că revine statului membru în cauză sarcina de a o stabili (a se vedea punctele 64 și 176 de mai sus). Prin urmare, acestuia îi revine de asemenea sarcina de a adapta conținutul sau condițiile de aplicare a respectivei măsuri, în cazul în care se dovedește că ea poate fi numai parțial justificată.
- 213 În sfârșit, ca urmare a cunoașterii naturii și economiei sistemului din care face parte măsura în cauză, statul membru este de asemenea cel mai în măsură să definească conținutul sau condițiile de aplicare a măsurii, în special atunci când, precum în speță, evaluarea efectelor acesteia, considerate a justifica derogarea introdusă prin măsura respectivă, este complexă (a se vedea punctele 178-198 de mai sus).
- 214 Astfel, chiar presupunând că examinarea de către Comisie, în cadrul procedurii oficiale de investigare, a cazului achiziționării unor titluri de participare majoritare a făcut obiectul unor discuții specifice între Comisie și Regatul Spaniei pe baza unor cereri documentate prezentate de acesta, rezultă din considerațiile formulate la punctele 204-213 de mai sus că prezenta critică trebuie, în orice caz, să fie respinsă, inclusiv pentru achizițiile de titluri de participare majoritare, fără să fie necesar să se examineze argumentația referitoare la existența unor obstacole care fac imposibile sau dificile fuziunile transfrontaliere.
- 215 În consecință, nu este necesar nici să se admită cererile de măsuri de organizare a procedurii formulate de reclamantă în acest sens, având în vedere că se consideră că măsurile respective permit să se stabilească existența unor obstacole care fac imposibile sau dificile fuziunile transfrontaliere.
- 216 Pe de altă parte, reclamanta susține că Comisia s-a întemeiat de asemenea pe motivul potrivit căruia măsura în litigiu ar fi disproporționată ca urmare a faptului că se aplică și achizițiilor de titluri de participare minoritare care nu implică preluarea controlului Prin intermediul acestei critici, s-ar putea

considera că reclamanta solicită, cu titlu subsidiar, anularea deciziei atacate în măsura în care aceasta declară nelegală aplicarea măsurii în litigiu în privința achiziționării unor titluri de participare majoritare.

- 217 Această cerere trebuie respinsă.
- 218 Astfel, *primo*, Comisia putea considera în mod întemeiat că Regatul Spaniei nu stabilise caracterul justificat al măsurii în litigiu chiar fără a se întemeia pe caracterul disproporționat al acesteia (a se vedea punctele 176-188 de mai sus).
- 219 În plus, chiar dacă de aceasta ar beneficia numai achizițiile de titluri de participare majoritare în societățile nerezidente, măsura în litigiu ar institui o incoerență în ceea ce privește tratamentul fiscal al fondului comercial care pune în discuție justificarea acesteia prin intermediul principiului neutralității fiscale (a se vedea punctul 205 de mai sus).
- 220 *Secundo*, având în vedere considerațiile prezentate la punctele 206-213 de mai sus, Comisia nu era obligată, chiar dacă, potrivit reclamantei, Regatul Spaniei îi solicitase acest lucru, să declare că nu exista un ajutor în cazul achiziționării unor titluri de participare majoritare.
- 221 În sfârșit, *tertio*, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, anularea în parte a unui act al Uniunii nu este posibilă decât în măsura în care elementele a căror anulare se solicită pot fi separate de restul actului (a se vedea Hotărârea din 24 mai 2005, Franța/Parlamentul și Consiliul, C-244/03, EU:C:2005:299, punctul 12 și jurisprudența citată). Această condiție de separabilitate nu este îndeplinită atunci când anularea în parte a unui act ar avea drept efect modificarea substanței acestuia (Hotărârea din 24 mai 2005, Franța/Parlamentul și Consiliul, C-244/03, EU:C:2005:299, punctul 13). Or, în speță, anularea deciziei atacate, în măsura în care constată existența unui ajutor de stat, inclusiv în ceea ce privește achizițiile de titluri de participare majoritare, ar avea drept efect modificarea substanței deciziei menționate.
- 222 Prin urmare, se impune înlăturarea argumentului menționat la punctul 216 de mai sus și respingerea concluziilor subsidiare întemeiate pe acesta.
- 223 În al doilea rând, în ceea ce privește invocarea practicii decizionale a Comisiei, trebuie să se respingă acest argument.
- 224 În această privință, trebuie să se arate că, potrivit jurisprudenței, aprecierea caracterului de ajutor de stat al unei anumite măsuri trebuie efectuată numai în cadrul articolului 107 alineatul (1) TFUE, iar nu din perspectiva unei pretinse practici decizionale anterioare a Comisiei (Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Comisia și Spania/Government of Gibraltar și Regatul Unit, C-106/09 P și C-107/09 P, EU:C:2011:732, punctul 136).
- 225 Din considerațiile care precedă rezultă că trebuie, în orice caz (a se vedea punctul 201 de mai sus), să se respingă prezenta critică, întemeiată pe caracterul justificat al măsurii în litigiu în raport cu natura și cu economia sistemului din care face parte.
- 226 Pe de altă parte, argumentul întemeiat pe nemotivarea deciziei atacate în ceea ce privește constatarea caracterului selectiv al măsurii în litigiu nu poate fi reținut. Astfel, după cum reiese din considerațiile prezentate la punctele 65-75 de mai sus, Comisia și-a motivat suficient decizia cu privire la constatarea caracterului selectiv al măsurii în litigiu.
- 227 În sfârșit, în ceea ce privește efectele presupuse ale măsurii în litigiu asupra pieței interne și argumentația prezentată de reclamantă în această privință, este suficient să se arate că decizia atacată, în măsura în care constată că măsura în litigiu este selectivă, nu se întemeiază pe existența unor asemenea denaturări. Chiar presupunând că aceasta este situația, rezultă din ansamblul considerațiilor

care precedă că Comisia a putut constata în mod întemeiat că măsura în litigiu era selectivă, fără să fi fost necesar, pentru a ajunge la o asemenea constatare, să se întemeieze pe eventualele efecte de denaturare pe care le-ar avea măsura în litigiu asupra pieței interne.

228 Din toate considerațiile care precedă rezultă că primul motiv, întemeiat pe lipsa caracterului selectiv al măsurii în litigiu, trebuie respins în ansamblu.

B. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o eroare în identificarea beneficiarului măsurii în litigiu

1. Argumentele părților

229 Reclamanta contestă în esență că de avantajul acordat prin măsura în litigiu beneficiază întreprinderile impozabile în Spania care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente. Beneficiarii măsurii în litigiu ar fi, în realitate, aceste societăți și acționarii lor, care ar putea să își cedeze participațiile la un preț mai bun.

230 Aceasta susține că, în decizia atacată, Comisia a prezentat un răspuns incoerent și eronat la argumentul prezentat de unele dintre părțile interesate, care este întemeiat pe faptul că beneficiarii reali ai ajutorului ar fi acționarii unor societăți nerezidente care își vând acțiunile unor întreprinderi impozabile în Spania.

231 Reclamanta se prevalează și de practica anterioară a Comisiei.

232 Comisia susține că incoerența invocată de reclamantă nu există.

233 În orice caz, potrivit Comisiei, întreprinderile cărora li se aplică măsura în litigiu beneficiază de un avantaj.

2. Aprecierea Tribunalului

234 Trebuie amintit mai întâi că, datorită măsurii în litigiu, întreprinderile impozabile în Spania care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente pot reduce, în cazul în care îndeplinesc, pe de altă parte, celelalte condiții prevăzute de măsură, baza de calcul a impozitului pe profit pe care îl datorează.

235 Potrivit reclamantei, avantajul conferit de măsura în litigiu, ai cărei destinatari imediați sunt întreprinderile care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente, se reflectă, în realitate, în prețul de vânzare al acțiunilor. În consecință, nu aceste întreprinderi ar beneficia de măsura în litigiu, ci mai degrabă vânzătorii titlurilor de participare în cauză.

236 Un asemenea argument trebuie să fie înlăturat pe baza fiecăruia dintre cele trei motive autonome care urmează.

237 În primul rând, nu se poate presupune că avantajul conferit de măsura în litigiu se reflectă în mod necesar în prețul de vânzare al acțiunilor societăților la care se achiziționează titlurile. Or, o asemenea împrejurare nu este dovedită în speță. În consecință, prezentul argument este neîntemeiat în fapt.

238 În al doilea rând, chiar presupunând că întreprinderile impozabile în Spania care intenționează să achiziționeze acțiuni ale unor societăți nerezidente majorează prețul oferit prin luarea în considerare a reducerii bazei de calcul a impozitului pe profit de care beneficiază în temeiul respectivei achiziții, acest

lucru le crește șansele de a efectua tranzacțiile în cauză. Aceste întreprinderi dispun astfel de un „avantaj economic pe care nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață”, conform formulei utilizate de Curte în Hotărârea din 11 iulie 1996, SFEI și alții (C-39/94, EU:C:1996:285, punctul 60).

- 239 Prin urmare, situația examinată în speță este diferită de cea în care destinatarul avantajului este obligat, fără o contraprestație, să îl transfere unui terț (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 iulie 2003, Belgia/Comisia, C-457/00, EU:C:2003:387, punctul 58). Astfel, întreprinderilor care fac achiziția, chiar presupunând că acestea reflectă integral avantajul fiscal care rezultă din măsura în litigiu în prețul de cumpărare al acțiunilor la societățile-țintă, le crește capacitatea de negociere în calitate de cumpărător, ceea ce constituie, în sine, un avantaj evident, astfel cum subliniază Comisia în mod întemeiat.
- 240 În al treilea rând, Curtea a statuat că împrejurarea că beneficiul obținut prin exploatarea unui avantaj, în special a unui avantaj fiscal, nu este identic cu acest avantaj sau chiar se dovedește inexistent nu are nicio incidență asupra recuperării ajutorului de la persoanele destinate ale acestui avantaj (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2016, Comisia/Aer Lingus și Ryanair Designated Activity, C-164/15 P și C-165/15 P, EU:C:2016:990, punctele 92, 93, 100 și 102).
- 241 În consecință, o asemenea împrejurare nu influențează nici calitatea de beneficiar al ajutorului a persoanelor destinate ale avantajului în cauză.
- 242 Astfel, în cazul în care s-ar admite, în prezența unei asemenea împrejurări, că destinatarii avantajului prevăzut de o măsură nu sunt beneficiarii reali ai măsurii respective, acest lucru ar avea drept efect împiedicarea oricărei măsuri de recuperare în ceea ce îi privește, ceea ce ar fi contrar soluției reținute de Curte.
- 243 În speță, reclamanta se prevalează în esență de o diminuare sau chiar de o dispariție a beneficiului realizat prin exploatarea avantajului conferit de măsura în litigiu.
- 244 În aplicarea jurisprudenței citate la punctul 240 de mai sus, astfel cum a fost interpretată la punctul 241 de mai sus, împrejurarea, presupunând că este dovedită, că avantajul fiscal care rezultă din măsura în litigiu este reflectat, în speță, integral de către întreprinderile care fac achiziția în prețul acțiunilor societăților-țintă, iar beneficiul rezultat din măsura în litigiu realizat de întreprinderile care fac achiziția în cadrul operațiunii de cumpărare se dovedește, pentru acest motiv, inexistent, nu permite să se concluzioneze că întreprinderile respective nu ar fi beneficiarele măsurii în litigiu.
- 245 Din fiecare dintre cele trei motive prezentate la punctele 237-244 de mai sus rezultă că întreprinderile impozabile în Spania și care achiziționează titluri de participare în societăți nerezidente nu sunt doar destinatarii imediați ai ajutorului în cauză, ci și beneficiarii reali ai acestuia.
- 246 Este ceea ce arată în mod clar Comisia în decizia atacată, a cărei motivare, suficient de detaliată cu privire la acest aspect, nu este nicidecum lipsită de coerență.
- 247 Se poate arăta în această privință că Comisia a precizat, în considerentul (105) al deciziei atacate, că aprecia că beneficiarii ajutorului erau întreprinderile care puteau aplica amortizarea fiscală a fondului comercial. Aceasta a subliniat în special că niciun mecanism nu garantează că avantajul este transferat total sau parțial vânzătorilor de titluri de participare în cauză și că, chiar și în această situație, măsura în litigiu ar conferi cumpărătorului o capacitate mai mare de a oferi un preț mai ridicat, „ceea ce e[ra] extrem de important în cazul unei operațiuni concurențiale de achiziție”.
- 248 Pe de altă parte, argumentul reclamantei întemeiat pe caracterul pretins incoerent al practicii Comisiei în ceea ce privește identificarea beneficiarului ajutorului în cauză trebuie să fie respins.

- 249 Astfel, potrivit jurisprudenței, aprecierea caracterului de ajutor de stat al unei anumite măsuri trebuie efectuată numai în cadrul articolului 107 alineatul (1) TFUE, iar nu din perspectiva unei preținse practici decizionale anterioare a Comisiei (a se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Comisia și Spania/Government of Gibraltar și Regatul Unit, C-106/09 P și C-107/09 P, EU:C:2011:732, punctul 136 și jurisprudența citată). Or, stabilirea beneficiarului ajutorului este una dintre componentele constatării existenței acestuia din urmă care corespunde unei situații obiective și nu poate depinde de comportamentul instituțiilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2013, Comisia/Irlanda și alții, C-272/12 P, EU:C:2013:812, punctul 53).
- 250 Din toate considerațiile care precedă rezultă că al doilea motiv trebuie respins.

C. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe o încălcare a principiului protecției încrederii legitime

1. Argumentele părților

- 251 Reclamanta invocă în esență o eroare de drept în ceea ce privește stabilirea datei de referință luate în considerare de Comisie pentru a determina ajutoarele care trebuie să facă obiectul unei măsuri de recuperare. Comisia ar fi încălcat principiul protecției încrederii legitime prin faptul că s-a abținut să considere ca dată de referință data publicării deciziei atacate.
- 252 Reclamanta se întemeiază în special pe jurisprudența instanței Uniunii, precum și pe practica decizională a Comisiei, în temeiul căreia aceasta se prevalează de o încălcare a principiului egalității de tratament.
- 253 Reclamanta contestă teza Comisiei potrivit căreia, după publicarea deciziei de inițiere, un operator diligent ar trebui să se abțină să aplice măsura în litigiu până la publicarea deciziei finale.
- 254 De asemenea, reclamanta invocă nemotivarea deciziei atacate.
- 255 Comisia susține că, în raport cu jurisprudența, principiul protecției încrederii legitime nu a fost încălcat.
- 256 Aceasta susține de asemenea că argumentul întemeiat pe practica sa anterioară este inoperant și, în orice caz, nefondat.

2. Aprecierea Tribunalului

- 257 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, dreptul de a se prevala de principiul protecției încrederii legitime presupune îndeplinirea a trei condiții cumulative. În primul rând, asigurări precise, necondiționale și concordante, emise de surse autorizate și de încredere, trebuie să fi fost oferite de administrație părții interesate. În al doilea rând, aceste asigurări trebuie să fie de natură să dea naștere unei așteptări legitime în percepția persoanei căreia îi sunt adresate. În al treilea rând, asigurările date trebuie să fie conforme cu normele aplicabile [a se vedea Hotărârea din 16 decembrie 2008, Masdar (UK)/Comisia, C-47/07 P, EU:C:2008:726, punctul 81 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 23 februarie 2006, Cementbouw Handel & Industrie/Comisia, T-282/02, EU:T:2006:64, punctul 77 și jurisprudența citată].
- 258 Trebuie amintit de asemenea că motivul întemeiat pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime nu poate fi invocat în mod util pentru a contesta o decizie a Comisiei care califică o măsură națională drept ajutor de stat, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, având în vedere că noțiunea de ajutor de stat corespunde unei situații obiective și nu poate depinde de comportamentul

sau de declarațiile instituțiilor (Hotărârea din 10 decembrie 2013, Comisia/Irlanda și alții, C-272/12 P, EU:C:2013:812, punctul 53). Astfel, atunci când o măsură națională poate fi, în mod întemeiat, calificată drept ajutor de stat, asigurările anterioare referitoare la faptul că această măsură nu constituie un ajutor nu pot fi conforme cu articolul 107 alineatul (1) TFUE. Întrucât cea de a treia condiție prezentată la punctul 257 de mai sus nu este îndeplinită, o încălcare a principiului protecției încrederii legitime invocată împotriva deciziei Comisiei care califică măsura drept ajutor de stat este exclusă.

- 259 Cu toate acestea, motivul întemeiat pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime poate fi invocat în mod util împotriva unei decizii prin care Comisia decide, în temeiul articolului 108 alineatul (2) TFUE, că statul membru interesat trebuie să elimine o măsură națională sau să o modifice în termenul pe care îl stabilește (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2013, Comisia/Irlanda și alții, C-272/12 P, EU:C:2013:812, punctul 53).
- 260 Aceasta poate fi situația, de exemplu, în cazul în care Comisia obligă statul membru interesat să pună capăt, în mod progresiv, unei scheme de ajutor existente devenite incompatibile cu piața internă (a se vedea decizia în cauză în Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia, C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416) sau dispune recuperarea unui ajutor nou plătit fără o notificare prealabilă Comisiei și considerat de aceasta ca fiind incompatibil cu piața internă.
- 261 În ceea ce privește acest din urmă exemplu, care este în discuție în speță, trebuie să se sublinieze că, în cazul în care ar exista o normă sau un principiu potrivit căruia Comisia ar fi obligată să dispună recuperarea oricărui ajutor ilegal și incompatibil cu piața internă, asigurări furnizate în lipsa recuperării unui asemenea ajutor, care pot rezulta din asigurări furnizate în ceea ce privește lipsa calificării măsurii în cauză ca ajutor, ar fi în mod necesar contrare acestui principiu sau acestei norme.
- 262 Astfel, cea de a treia dintre condițiile cumulative de aplicare a principiului protecției încrederii legitime (a se vedea punctul 257 de mai sus), cea referitoare la faptul că asigurările furnizate trebuie să fie conforme cu normele aplicabile (Hotărârea din 16 noiembrie 1983, Thyssen/Comisia, 188/82, EU:C:1983:329, punctul 11, Hotărârea din 6 februarie 1986, Vlachou/Curtea de Conturi, 162/84, EU:C:1986:56, punctul 6, Hotărârea din 27 martie 1990, Chomel/Comisia, T-123/89, EU:T:1990:24, punctul 28, Hotărârea din 6 iulie 1999, Forvass/Comisia, T-203/97, EU:T:1999:135, punctul 70, Hotărârea din 18 iunie 2014, Spania/Comisia, T-260/11, EU:T:2014:555, punctul 84, și Hotărârea din 22 aprilie 2016, Irlanda și Aughinish Alumina/Comisia, T-50/06 RENV II și T-69/06 RENV II, EU:T:2016:227, punctul 213), nu ar putea fi îndeplinită niciodată.
- 263 În această privință, trebuie amintit că, începând cu Hotărârea din 21 martie 1990, Belgia/Comisia (C-142/87, EU:C:1990:125, punctul 66), Curtea a statuat că eliminarea unui ajutor ilegal incompatibil cu piața internă prin recuperare reprezintă consecința logică a constatării nelegalității sale.
- 264 Cu toate acestea, legătura logică astfel stabilită în jurisprudența Curții între nelegalitatea unui ajutor și recuperarea acestuia nu determina o obligație a Comisiei de a dispune recuperarea oricărui ajutor ilegal și incompatibil cu piața internă.
- 265 Astfel, după cum a amintit Comisia în Comunicarea din 2007 intitulată „Pentru o punere în aplicare eficientă a deciziilor Comisiei de obligare a statelor membre să recupereze ajutorul de stat ilegal și incompatibil” (JO 2007, C 272, p. 4), abia în a doua jumătate a anilor '80 și în anii '90 aceasta a început să solicite într-un mod mai sistematic recuperarea ajutorului ilegal și incompatibil cu piața internă, iar adoptarea Regulamentului nr. 659/1999 este cea care a „impu[s] Comisiei obligația de a solicita recuperarea [acestui tip de ajutor]”.
- 266 Această obligație rezultă din prima teză a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, care prevede că, atunci când adoptă decizii negative în cazuri de ajutor ilegal, Comisia „decide ca statul membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar”.

- 267 În pofida adoptării unei asemenea dispoziții, care pare să impună Comisiei să dispună recuperarea oricărui ajutor ilegal și incompatibil cu piața internă, motivul întemeiat pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime poate fi invocat în mod util în continuare împotriva unei decizii prin care se dispune recuperarea unui ajutor nou, acordat fără a fi notificat în prealabil Comisiei și considerat de aceasta incompatibil cu piața internă.
- 268 Astfel, în primul rând, o excepție de la obligația de a dispune recuperarea unui ajutor ilegal și incompatibil cu piața internă este prevăzută în a doua teză a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, care prevede că Comisia nu solicită recuperarea ajutorului în cazul în care aceasta ar contraveni unui principiu general de drept al Uniunii.
- 269 Or, principiul protecției încrederii legitime este recunoscut ca fiind un principiu general de drept al Uniunii (Hotărârea din 19 mai 1992, Mulder și alții/Consiliul și Comisia, C-104/89 și C-37/90, EU:C:1992:217, punctul 15; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea din 28 aprilie 1988, Mulder, 120/86, EU:C:1988:213, punctele 26 și 27).
- 270 În al doilea rând, articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, în special prima sa teză, nu poate fi interpretat ca având drept efect să împiedice îndeplinirea celei de a treia condiții cumulative de aplicare a principiului protecției încrederii legitime și să conducă astfel la excluderea aplicării acestui principiu (a se vedea punctele 257, 261 și 262 de mai sus).
- 271 Astfel, cea de a doua teză a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 urmărește tocmai să asigure protecția încrederii legitime, astfel cum reiese din declarația 29/99 înscrisă în procesul-verbal al sesiunii Consiliului în cursul căreia s-a procedat la adoptarea formală a regulamentului menționat (situația lunară a actelor Consiliului, martie 1999), declarație potrivit căreia „Comisia este ținută întotdeauna de principiile generale de drept [al Uniunii] și în special de principiul încrederii legitime, care prevalează în raport cu dreptul [...] derivat”.
- 272 Din considerațiile care precedă rezultă că reclamanta poate, în vederea contestării legalității deciziei atacate în măsura în care aceasta prevede recuperarea ajutorului acordat, să invoce în mod util în fața Tribunalului motivul întemeiat pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime și să se prevaleze în această privință de asigurările care i-au fost furnizate de Comisie în ceea ce privește lipsa unei calificări a măsurii în litigiu ca ajutor, ceea ce implica în mod necesar că avantajul conferit acesteia de măsura respectivă nu urma să facă obiectul unei recuperări (a se vedea punctul 261 de mai sus) sau ar urma să facă doar obiectul unei recuperări care să respecte aceste asigurări.
- 273 Prin urmare, este necesar să se examineze dacă motivul invocat de reclamantă este întemeiat.
- 274 Reclamanta contestă regimul tranzitoriu aplicat de Comisie în măsura în care acesta a reținut, ca dată de referință, data publicării deciziei de inițiere. În opinia sa, Comisia ar fi trebuit să ia în considerare data publicării deciziei atacate.
- 275 Cu titlu introductiv, trebuie să se arate că Comisia a apreciat, în considerentul (154) al deciziei atacate, că măsura în litigiu constituia un ajutor de stat ilegal, cu alte cuvinte un ajutor nou pus în aplicare cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) TFUE.
- 276 Este cert că schema în litigiu nu a fost notificată Comisiei de Regatul Spaniei în temeiul articolului 108 alineatul (3) TFUE.
- 277 Desigur, potrivit reclamantei, măsura a devenit selectivă în cadrul Uniunii doar odată cu eliminarea obstacolelor din calea fuziunilor transfrontaliere care ar putea fi constatată, cel mai devreme, în opinia reclamantei, numai după intrarea în vigoare a Directivei 2005/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2005 privind fuziunile transfrontaliere ale societăților comerciale pe

acțiuni (JO 2005, L 310, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 107). Astfel, măsura în litigiu nu ar fi constituit un ajutor în momentul intrării sale în vigoare și, prin urmare, ar putea fi considerată un ajutor existent în sensul dispozițiilor articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

278 Cu toate acestea, raționând astfel, reclamanta se întemeiază pe postulatul potrivit căruia existența unor obstacole în calea combinărilor transfrontaliere ar permite să se considere că această măsură nu este selectivă.

279 Or, lipsa de relevanță a unui asemenea postulat a fost constatată în special la punctele 200, 201 și 214 de mai sus.

280 În consecință, se poate concluziona că reclamanta nu a dovedit că măsura în cauză ar constitui un ajutor existent. Prin urmare, Comisia a calificat-o în mod întemeiat drept ajutor ilegal.

281 Or, atunci când un ajutor este pus în aplicare fără să fi fost notificat în prealabil Comisiei, astfel încât acesta este ilegal în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) TFUE, beneficiarul ajutorului nu poate avea, în acel moment, încredere legitimă în legalitatea acordării acestuia, cu excepția existenței unor împrejurări excepționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 noiembrie 1987, RSV/Comisia, 223/85, EU:C:1987:502, punctele 16 și 17, Hotărârea din 20 septembrie 1990, Comisia/Germania, C-5/89, EU:C:1990:320, punctele 14 și 16, Hotărârea din 13 iunie 2013, HGA și alții/Comisia, C-630/11 P-C-633/11 P, EU:C:2013:387, punctul 134, Hotărârea din 27 ianuarie 1998, Ladbroke Racing/Comisia, T-67/94, EU:T:1998:7, punctul 182, Hotărârea din 16 octombrie 2014, Alcoa Trasformazioni/Comisia, T-177/10, EU:T:2014:897, punctul 61, și Hotărârea din 22 aprilie 2016, Irlanda și Aughinish Alumina/Comisia, T-50/06 RENV II și T-69/06 RENV II, EU:T:2016:227, punctul 214).

282 În decizia atacată, Comisia, apreciind că se afla în prezența unor asemenea împrejurări [considerentele (29) și (175) ale deciziei atacate], nu a dispus recuperarea ajutorului în cauză, în special pentru beneficiarii măsurii în litigiu care au achiziționat titluri de participare într-o societate străină până la 21 decembrie 2007, data publicării deciziei de inițiere.

283 Aplicarea unui asemenea regim tranzitoriu se justifica, potrivit Comisiei, prin faptul că aceasta oferise asigurări specifice, necondiționate și concordante de așa natură încât beneficiarii măsurii în litigiu au nutrit speranțe justificate că schema de amortizare a fondului comercial era legală, în sensul că nu se încadra în domeniul de aplicare al normelor privind ajutoarele de stat, și că, prin urmare, niciun avantaj care decurgea din aceasta nu putea să fie supus unor proceduri ulterioare de recuperare [considerentul (166) al deciziei atacate].

284 Astfel, la 19 ianuarie 2006, ca răspuns la o întrebare adresată de un deputat în Parlament, un membru al Comisiei a precizat, în numele acesteia, următoarele:

„Comisia nu este în măsură să confirme dacă ofertele ridicate ale întreprinderilor spaniole se datorează legislației fiscale spaniole care le permite întreprinderilor să amortizeze [fondul comercial financiar] mai rapid decât omologii lor francezi sau italieni. Cu toate acestea, Comisia este în măsură să confirme că aceste legislații naționale nu intră în domeniul de aplicare al normelor privind ajutoarele de stat, ci că acestea constituie mai degrabă norme generale de depreciere aplicabile tuturor întreprinderilor din Spania.”

285 De asemenea, la 17 februarie 2006, ca răspuns la întrebarea adresată de un deputat în Parlament, un membru al Comisiei a arătat, tot în numele instituției, următoarele:

„Potrivit informațiilor de care Comisia dispune în prezent, normele fiscale spaniole privind amortizarea fondului comercial par a fi aplicabile tuturor întreprinderilor în Spania, indiferent de dimensiunea, de sectorul, de forma juridică sau de faptul că acestea sunt private sau publice, întrucât constituie norme generale de amortizare. Prin urmare, acestea nu par să intre în domeniul de aplicare al normelor privind ajutoarele de stat.”

286 Deși răspunsurile Comisiei nu au făcut obiectul unei publicări integrale în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, numărul de referință al întrebărilor, persoana care le-a adresat, obiectul lor, instituția destinatară, precum și indicarea existenței și a datei răspunsurilor au făcut obiectul unei asemenea publicări (JO 2006, C 327, p. 164 și 192).

287 Nu se contestă, în speță, că elementele menționate la punctele de mai sus au putut determina o încredere legitimă în privința reclamantei.

288 Dezacordul dintre părți privește consecințele care trebuie deduse din adoptarea la 10 octombrie 2007 a deciziei de inițiere care a fost publicată, precedată de rezumatul său, în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 21 decembrie 2007 (a se vedea punctul 274 de mai sus).

289 În această privință, jurisprudența Curții, întemeiată pe modul de redactare a articolului 108 alineatul (3) TFUE, prevede că, în ipoteza în care Comisia inițiază procedura oficială de investigare, ultima teză a articolului 108 alineatul (3) TFUE interzice statului membru în cauză să pună în aplicare măsurile preconizate, înainte ca această procedură să conducă la o decizie finală. Prin urmare, ajutoarele noi sunt supuse unui control preventiv exercitat de Comisie și acestea nu pot, în principiu, să fie puse în aplicare de statul membru în cauză atât timp cât această instituție nu le-a declarat compatibile cu tratatul (Hotărârea din 30 iunie 1992, Spania/Comisia, C-312/90, EU:C:1992:282, punctul 16).

290 În plus, Curtea a statuat că, atunci când Comisia a inițiat procedura oficială de investigare cu privire la o măsură națională nouă în curs de executare, efectul suspensiv al unei asemenea decizii se impune inclusiv instanțelor naționale care pot fi sesizate, care au obligația, dacă este cazul, să adopte toate măsurile necesare pentru a acționa în consecință în ipoteza unei eventuale încălcări a obligației de suspendare a punerii în aplicare a măsurii menționate (Hotărârea din 21 noiembrie 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punctul 42).

291 În sfârșit, s-a statuat, în ceea ce privește o decizie de deschidere a procedurii oficiale de investigare în privința unei măsuri în curs de executare calificate drept ajutor nou de Comisie, că exista, după adoptarea sa, cel puțin o îndoială semnificativă privind legalitatea măsurii în cauză care, fără a aduce atingere posibilității de a solicita măsuri provizorii de la judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii, trebuia să determine statul membru să suspende plata acestuia, întrucât inițierea procedurii prevăzute la articolul 108 alineatul (2) TFUE excludea o decizie imediată prin care să se constate compatibilitatea cu piața internă care ar permite să se continue în mod regulat punerea în aplicare a măsurii respective. Această îndoială cu privire la legalitatea măsurii în cauză trebuia să determine de asemenea întreprinderile beneficiare ale măsurii să refuze, în orice caz, plăți noi sau să provizioneze sumele necesare pentru eventuale rambursări ulterioare (Hotărârea din 9 octombrie 2001, Italia/Comisia, C-400/99, EU:C:2001:528, punctul 59).

292 Astfel, ținând seama de efectul suspensiv al unei decizii de deschidere a procedurii oficiale de investigare adoptate în privința unei măsuri naționale noi în curs de aplicare, beneficiarii acestei măsuri nu sunt îndreptățiți, astfel cum este cazul în speță, să se prevaleze de circumstanțe

excepționale care pot justifica menținerea unei încrederi legitime după adoptarea acestei decizii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 aprilie 2016, Franța/Comisia, T-56/06 RENV II, EU:T:2016:228, punctele 50-56).

293 Pe de altă parte, regimul tranzitoriu adoptat de Comisie a permis ca beneficiarilor ajutorului care au achiziționat titluri de participare sau care s-au angajat în mod irevocabil să achiziționeze titluri de participare, înainte de data publicării deciziei de inițiere, să li se aplice în continuare această măsură pe toată perioada de amortizare prevăzută. Întreprinderile în cauză erau astfel în măsură, după această dată, să își adapteze comportamentul imediat prin neîncheierea unui angajament referitor la o achiziție de titluri de participare într-o societate străină în cazul în care acestea apreciau că un asemenea angajament, ținând seama de riscul de a nu putea beneficia la final de avantajul fiscal prevăzut de măsura în litigiu, nu prezenta un interes economic suficient.

294 În sfârșit, trebuie să se adauge că, în rezumatul deciziei de inițiere publicat, împreună cu această decizie, în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 21 decembrie 2007, Comisia a arătat că aprecia că regimul fiscal în cauză părea să corespundă tuturor criteriilor în vigoare pentru a fi considerat ajutor de stat. De asemenea, aceasta a precizat următoarele:

„[M]ăsura oferă, în aparență, o derogare de la sistemul fiscal spaniol în sensul că fondul comercial financiar face obiectul unei amortizări, chiar dacă aceasta nu este înregistrată în contabilitatea societății care face achiziția, ca urmare a faptului că nu există o combinație de întreprinderi între societatea care face achiziția și societatea-țintă. Prin urmare, aceasta conferă un avantaj economic sub forma unei reduceri a sarcinii fiscale a societăților care achiziționează titluri de participare semnificative în societăți străine. Aceasta pare să implice resurse de stat și să fie specifică întrucât favorizează întreprinderile care realizează anumite tipuri de investiții.

Măsura pare să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre, deoarece aceasta întărește poziția beneficiarilor săi, care desfășoară anumite activități de holding, și poate denatura concurența în măsura în care, prin subvenționarea societăților spaniole care achiziționează societăți în străinătate, aceasta dezavantajează concurenții care nu sunt spanioli care fac oferte comparabile pe piețele în cauză.

Niciuna dintre derogările prevăzute la articolul [10]7 alineatele (2) și (3) nu pare aplicabilă, iar ajutorul pare incompatibil cu piața [internă]. Prin urmare, Comisia consideră că, prin punerea în aplicare a măsurii incriminate, autoritățile spaniole au acordat probabil un ajutor de stat în sensul articolului [10]7 alineatul (1) din tratat.”

295 Ținând seama de elementele menționate la punctul 294 de mai sus, la data publicării deciziei de inițiere, întreprinderile cărora li se aplica regimul în litigiu sau cărora li se putea aplica acesta au putut lua cunoștință de motivele exacte pentru care Comisia aprecia că măsurile prevăzute de acest regim îi păreau să îndeplinească fiecare dintre condițiile prevăzute la articolul 107 TFUE și că acestea puteau fi considerate incompatibile cu piața internă.

296 În plus, nu reiese din rezumatul deciziei de inițiere sau din cronologia prevăzută în considerentele (1)-(7) ale acestei decizii că schema în litigiu poate privi un ajutor existent. În special, întreprinderile în cauză puteau înțelege că această schemă, care fusese pusă în aplicare înainte de inițierea procedurii oficiale de investigare, nu făcuse obiectul unei aprobări din partea Comisiei.

297 Din toate considerațiile care precedă rezultă că adoptarea deciziei de inițiere era suficientă, în speță, pentru a pune capăt încrederii legitime pe care o creaseră în privința beneficiarilor măsurii în litigiu declarațiile citate la punctele 284 și 285 de mai sus.

298 Celelalte argumente ale reclamantei nu sunt de natură să repună în discuție această concluzie.

- 299 În primul rând, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 24 noiembrie 1987, RSV/Comisia (223/85, EU:C:1987:502, punctul 6), un ajutor nou fusese plătit, desigur, înainte de a fi notificat Comisiei.
- 300 Cu toate acestea, sumele a căror recuperare era solicitată de Comisie fuseseră plătite anterior adoptării oricărei decizii de deschidere a procedurii oficiale de investigare (a se vedea în această privință raportul de ședință publicat în Recueil, p. 4621 și 4622).
- 301 Astfel, soluția stabilită în Hotărârea din 24 noiembrie 1987, RSV/Comisia (223/85, EU:C:1987:502), nu este transpozabilă, având în vedere că, în speță, ajutorul a cărui recuperare a fost dispusă de Comisie nu fusese acordat încă la data publicării deciziei de inițiere și privea inclusiv un avantaj acordat pe baza unor comportamente adoptate de beneficiarii ajutorului după publicarea acestei decizii (a se vedea punctul 293 de mai sus).
- 302 În al doilea rând, reclamanta invocă Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416), referitoare la regimul fiscal belgian al centrelor de coordonare.
- 303 Cu toate acestea, există diferențe substanțiale între contextul prezentei cauze și cel al cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416).
- 304 Astfel, în primul rând, în această cauză, Comisia constatase, prin două decizii succesive (punctul 16), că schema în discuție nu conținea elemente de ajutor. Prin urmare, era vorba despre o schemă de ajutoare existentă pentru care jurisprudența referitoare la recuperarea ajutoarelor ilegale incompatibile cu piața internă, care reține o încălcare a principiului protecției încrederii legitime numai în circumstanțe excepționale (a se vedea punctul 281 de mai sus), nu se aplica.
- 305 Nici dispozițiile tratatului referitoare la efectele adoptării unei decizii de deschidere a procedurii oficiale de investigare și nici jurisprudența care deduce consecințele aplicării acestor dispoziții atunci când un ajutor a fost plătit ilegal (a se vedea punctele 289-292 de mai sus), care limitează de asemenea aplicarea principiului protecției încrederii legitime, nu se aplicau.
- 306 De altfel, în Concluziile prezentate în cauzele conexe Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:89, punctele 404 și 405), domnul avocat general Léger insista asupra specificității unei situații în care încrederea era creată prin adoptarea unor decizii anterioare ale Comisiei și care, prin urmare, trebuia să facă obiectul unei protecții specifice.
- 307 Astfel, într-o asemenea situație, deciziile Comisiei de constatare a inexistenței unui element de ajutor consolidează situația juridică a persoanelor cărora li se aplică măsura în cauză, admitând conformitatea sa cu dispozițiile articolului 107 TFUE până la adoptarea unei eventuale decizii în sens contrar.
- 308 În această privință, trebuie amintit că actele adoptate de instituțiile Uniunii beneficiază de o prezumție de legalitate atât timp cât nu au fost revocate sau anulate (Hotărârea din 15 iunie 1994, Comisia/BASF și alții, C-137/92 P, EU:C:1994:247, punctul 48).
- 309 În al doilea rând, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416), era în discuție posibilitatea beneficiarilor unei scheme de ajutor de a li se prelungi sau de a nu li se prelungi perioada în care erau acoperiți de această schemă.

- 310 În această cauză, beneficiul schemei în cauză era condiționat de obținerea unei autorizații acordate pentru zece ani și care putea fi reînnoită. Decizia contestată prevedea că, începând de la data la care aceasta era notificată, beneficiarii unei asemenea autorizații nu puteau, în momentul expirării sale, să obțină reînnoirea autorizației respective (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia, C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416, punctele 32-34).
- 311 Curtea a statuat că termenul de aproximativ opt luni care s-a scurs între publicarea deciziei de deschidere a procedurii oficiale de investigare și decizia contestată era insuficient pentru a permite beneficiarilor ajutorului să ia în considerare eventualitatea unei decizii prin care să se pună capăt schemei în cauză. Aceasta s-a întemeiat, printre altele, pe faptul că schema respectivă implica măsuri contabile și decizii financiare și economice care nu puteau fi luate într-un termen atât de scurt de un operator economic informat (Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia, C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416, punctul 162).
- 312 În Hotărârea din 17 septembrie 2009, Comisia/Koninklijke FrieslandCampina (C-519/07 P, EU:C:2009:556), Curtea a subliniat că, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416), beneficiarii aprobării, care nu puteau obține reînnoirea acesteia din cauza deciziei Comisiei, procedaseră, ca urmare a acestei aprobări, la investiții importante, precum și la angajamente pe termen lung (punctul 91).
- 313 În Concluziile prezentate în cauzele conexe Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:89, punctul 418), domnul avocat general Léger a arătat că schema în discuție în această cauză constituia un regim fiscal derogatoriu de la dreptul comun care presupunea mai multe scutiri și o metodă de stabilire a bazei de impozitare specifice și că eventualitatea eliminării unor măsuri de acest tip era mult mai dificil de luat în considerare de către o întreprindere decât cea a eliminării unei subvenții, întrucât aceasta necesita nu numai luarea în considerare a consecințelor economice ale unei asemenea eliminări, ci și efectuarea unei reorganizări importante, în special pe planul contabilității.
- 314 Dimpotrivă, în speță, astfel cum s-a statuat la punctul 293 de mai sus, întreprinderile cărora li se aplica sau li se putea aplica schema în litigiu erau în măsură, încă de la data publicării deciziei de inițiere, să își adapteze comportamentul imediat prin neîncheierea unui angajament referitor la achiziționarea unor titluri de participare într-o societate străină în cazul în care ar fi apreciat că un astfel de angajament, ținând seama de riscul de a nu putea beneficia la final de avantajul fiscal prevăzut de schema în litigiu, nu prezenta un interes economic suficient.
- 315 În consecință, ansamblul circumstanțelor proprii cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416), care au fost prezentate la punctele 302-314 de mai sus, nu se regăsesc în speță, fie că este vorba despre faptul că ajutorul în discuție în această cauză era un ajutor existent, fie că este vorba despre necesitatea ca beneficiarii acestui ajutor să adopte, în urma interzicerii sale, măsuri care nu puteau fi luate într-un termen scurt. În consecință, reclamanta nu este îndreptățită să invoce această hotărâre.
- 316 În al treilea rând, reclamanta invocă o încălcare a principiului egalității de tratament. Aceasta se prelevează de deciziile Comisiei adoptate pentru regimurile fiscale care prezintă, astfel cum arată însăși reclamanta, similitudini cu regimul fiscal belgian al centrelor de coordonare, și anume cel examinat în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416, punctul 16). Or, astfel cum s-a arătat la punctul 315 de mai sus, caracteristicile acestei scheme se disting de cele ale schemei în litigiu.
- 317 Situațiile invocate de reclamantă în această privință nu sunt, așadar, comparabile cu situația în speță.
- 318 Pe de altă parte, în măsura în care reclamanta se referă atât la deciziile Comisiei adoptate pentru regimurile fiscale care prezintă, în opinia ei, similitudini cu regimul fiscal belgian aplicabil centrelor de coordonare, cât și la mai multe alte decizii ale Comisiei referitoare la măsuri fiscale, aceasta nu

demonstrează că Comisia ar fi acordat beneficiul încrederii legitime într-un context caracterizat prin acordarea, chiar și după decizia de inițiere, a unui avantaj rezultat dintr-un ajutor nou care nu fusese notificat Comisiei.

- 319 Nu s-a stabilit și nici nu s-a susținut că beneficiarii avantajelor în cauză în deciziile de care se prevalează reclamanta își puteau adapta comportamentul imediat (a se vedea punctul 314 de mai sus).
- 320 În lipsa stabilirii și, *a fortiori*, a invocării unor circumstanțe care ar putea permite eventual să se justifice acordarea unui regim tranzitoriu ale cărui efecte ar continua după data publicării deciziei de inițiere, argumentul reclamantei întemeiat pe practica decizională a Comisiei în materie de protecție a încrederii legitime trebuie respins.
- 321 În ceea ce privește decizia Comisiei din 31 octombrie 2000 referitoare la legile spaniole privind impozitul pe profit (JO 2001, L 60, p. 57), singura decizie rezultată din practica decizională a Comisiei invocată de reclamantă pentru care aceasta aduce elemente suficiente pentru a permite Tribunalului să examineze în mod detaliat dacă contextul acestei cauze era comparabil cu cel din speță, este vorba, astfel cum subliniază Comisia în mod întemeiat, despre o decizie adoptată în temeiul Tratatului CECO pentru care condițiile privind controlul ajutoarelor nu erau comparabile cu cele prevăzute prin Tratatul CE, apoi prin Tratatul FUE. În special, nu existau în Tratatul CECO dispoziții similare cu cele ale articolului 108 alineatul (3) TFUE, pe care se întemeiază jurisprudența citată la punctul 289 de mai sus.
- 322 În plus, această decizie este anterioară Hotărârii din 9 octombrie 2001, Italia/Comisia (C-400/99, EU:C:2001:528), citată la punctul 291 de mai sus, potrivit căreia există, după adoptarea unei decizii de deschidere a procedurii oficiale de investigare, cel puțin o îndoială semnificativă cu privire la conformitatea măsurii în cauză cu normele Uniunii în materie de ajutoare de stat.
- 323 Prin urmare, o asemenea decizie nu poate conduce la stabilirea existenței unei încrederi legitime de care reclamanta ar fi îndreptățită să se prevaleze.
- 324 Din considerațiile de mai sus rezultă că, chiar presupunând că argumentul întemeiat pe practica decizională anterioară a Comisiei în ceea ce privește modalitățile de recuperare a unui ajutor și caracterul lor conform sau neconform principiului protecției încrederii legitime este operant în scopul prevalării de acest principiu, un asemenea argument este, în orice caz, nefondat.
- 325 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, motivul invocat de reclamantă trebuie respins.
- 326 În ceea ce privește nemotivarea deciziei atacate, chiar presupunând că o asemenea nemotivare este invocată de reclamantă, trebuie să se constate că, astfel cum rezultă din analiza pe fond pe care Tribunalul a fost în măsură să o efectueze în considerațiile care precedă, Comisia a explicat și a justificat într-o manieră suficient de precisă și de coerentă în decizia atacată modalitățile de recuperare a ajutorului pentru a permite reclamantei să conteste validitatea acestei decizii, iar instanței Uniunii să își exercite controlul asupra legalității sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 septembrie 1995, Tiercé Ladbroke/Comisia, T-471/93, EU:T:1995:167, punctul 29). În această privință, se poate face trimitere în special la punctele 275 și 283 de mai sus, în care se face referire în mod explicit la anumite fragmente din decizia atacată.
- 327 Astfel, chiar presupunând că al treilea motiv urmărește de asemenea să conteste legalitatea formală a deciziei atacate, acesta ar trebui respins ca fiind, în orice caz, nefondat.
- 328 Din toate considerațiile care precedă rezultă că ansamblul motivelor prezentate în susținerea prezentei acțiuni trebuie respins.

329 Prin urmare, acțiunea trebuie respinsă în totalitate, fără să fie necesară pronunțarea cu privire la argumentele referitoare la lipsa calității procesuale active și a interesului de a exercita acțiunea ale reclamantei invocate de Comisie.

IV. Cu privire la cheltuielile de judecată

330 În conformitate cu articolul 219 din Regulamentul de procedură, în deciziile Tribunalului date după anularea cu trimitere spre rejudecare, acesta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată privitoare, pe de o parte, la procedurile desfășurate în fața sa și, pe de altă parte, asupra celor privitoare la procedura de recurs în fața Curții. Întrucât, în Hotărârea World Duty Free, Curtea a dispus soluționarea cererilor privind cheltuielile de judecată formulate de reclamantă și de Comisie odată cu fondul, revine Tribunalului sarcina de a se pronunța de asemenea, în prezenta hotărâre, asupra cheltuielilor de judecată aferente procedurii de recurs în cauza C-20/15 P (a se vedea punctul 15 de mai sus).

331 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanta a căzut în pretenții, aceasta suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și pe cele efectuate de Comisie, conform concluziilor acesteia din urmă.

332 În ceea ce privește intervenientele, întrucât, în Hotărârea World Duty Free, Curtea s-a pronunțat asupra cheltuielilor de judecată ale acestora, este necesar, așadar, să se pronunțe numai asupra cheltuielilor de judecată aferente prezentei proceduri.

333 În conformitate cu articolul 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, potrivit căruia statele membre și instituțiile care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată, trebuie să se decidă că Republica Federală Germania, Irlanda și Regatul Spaniei suportă fiecare propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a noua extinsă)

declară și hotărăște:

- 1) Respinge acțiunea.**
- 2) World Duty Free Group SA suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Comisia Europeană.**
- 3) Republica Federală Germania, Irlanda și Regatul Spaniei suportă fiecare propriile cheltuieli de judecată.**

Gervasoni

Madise

da Silva Passos

Kowalik-Bańczyk

Mac Eochaidh

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 15 noiembrie 2018.

Semnături

Cuprins

I. Istoricul cauzei.....	2
II. Procedura și concluziile părților	3
III. În drept	5
A. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe lipsa caracterului selectiv al măsurii în litigiu	5
1. Argumentele părților.....	5
2. Aprecierea Tribunalului	7
a) Cu privire la lipsa selectivității prima facie	10
b) Cu privire la existența unei derogări	11
1) Cu privire la prima etapă	12
2) Cu privire la a doua etapă	18
c) Cu privire la caracterul justificat al măsurii în litigiu în raport cu natura și cu economia sistemului din care face parte (a treia etapă)	20
B. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o eroare în identificarea beneficiarului măsurii în litigiu	27
1. Argumentele părților.....	27
2. Aprecierea Tribunalului	27
C. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe o încălcare a principiului protecției încrederii legitime	29
1. Argumentele părților.....	29
2. Aprecierea Tribunalului	29
IV. Cu privire la cheltuielile de judecată	38